

Sebehodnotící zpráva

k provedení hodnocení tvůrčí činnosti jednotlivých pracovišť
Filozoficko-přírodovědecké fakulty v Opavě
2024

NÁZEV OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ: Historické vědy

HODNOCENÁ PRACOVIŠTĚ:

Ústav historických věd

Ústav archeologie

Výzkumné centrum pro kulturní dějiny Slezska a střední Evropy (1000–1800)

Výzkumné centrum pro soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny (1800–2000)

ZODPOVĚDNÁ OSOBA:

Jméno a příjmení: prof. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D.

Pozice: vedoucí Ústavu historických věd

Telefonní číslo: :

E-mail: jiri.knapik@fpf.slu.cz

Obsah

Úvodem

1. Zaměření a cíle tvůrčí činnosti, řízení tvůrčí činnosti
2. Propojení tvůrčí a vzdělávací činnosti
3. Národní a mezinárodní spolupráce v oblasti tvůrčí činnosti
4. Výsledky a dopady tvůrčí činnosti
5. Rozvoj Ústavu historických věd a Ústavu archeologie v období od poslední evaluace
6. Relevantní internetové odkazy

Úvodem

Předkládaná *Sebehodnotící zpráva* se soustředí primárně na zaměření, výsledky a výhledy tvůrčí činnosti v dané oblasti vzdělávání, která je vlastním předmětem hodnocení. Aby mohla být tvůrčí činnost zhodnocena ve všech svých aspektech, považujeme za užitečné představit rovněž profil vzdělávací činnosti, tedy spektrum studijních programů, které jsou Ústavem historických věd (dále ÚHV) a Ústavem archeologie (dále ÚA) nabízeny, včetně koncepce jejich dalšího rozvoje. Tímto způsobem bude ozřejmáno mj. badatelské zaměření týmů obou pracovišť, které jsou s vyučovanými studijními programy v sepětí. Součástí Sebehodnotící zprávy je rovněž nástin společenského dopadu tvůrčí činnosti; spolupráce s praxí je směřována zejména k akreditovaným profesně zaměřeným studijním programům (muzeologie, památková péče, historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin). Závěr Sebehodnotící zprávy doprovází relevantní odkazy na internetové zdroje, včetně kompletních přehledů tvůrčí činnosti jednotlivých zaměstnanců na stránkách ústavů, případně v ročenkách FPF SU za léta 2020–2023. Tištěné verze ročenek i v monitorovaném období vydané práce budou komisi k dispozici přímo v místě jednání.

V Opavě 29. 5. 2024

1. Zaměření a cíle tvůrčí činnosti, řízení tvůrčí činnosti

1.1 Konkrétní popis zaměření tvůrčí činnosti ústavu

Ústav historických věd je kmenovým pracovištěm Filozoficko-přírodovědecké fakulty SU. Od roku 1990 je zde soustředěno těžiště tvůrčí činnosti v oblasti historických věd. Oblast prehistorie a středověké archeologie byla rozvíjena od roku 1995 v Archeologickém semináři tohoto ústavu, tehdy třetím archeologickým univerzitním pracovišti v českých zemích po Praze a Brnu, od roku 2009 pak na Ústavu archeologie, který se z Ústavu historických věd vydělil.

Ústav historických věd je vnímán jako významné vědecké univerzitní pracoviště. Dokládá to realizace doktorského studijního programu Historie se zaměřením na české a československé dějiny, který byl pracovišti v prezenční a kombinované formě přiznán v prosinci 1999 (č. j. 26615/99-30) a posléze byl několikrát úspěšně reakreditován; kromě dobíhající starší formy studia (do 2024) byl v roce 2021 úspěšně akreditován stejnojmenný studijní program s platností do 27. 2. 2031. Současně je třeba zdůraznit stále platnou akreditaci habilitačního řízení a řízení ke jmenování profesorem, které bylo FPF pro oblast historických věd přiznáno poprvé v roce 2007, naposledy pak v květnu 2023 s platností do 10. 5. 2033.

Rovněž ÚA byl přiznán 5. 3. 2013 doktorský studijní program P7109 Archeologie, který byl úspěšně reakreditován 5. 8. 2016, a nyní dobíhá (platnost do 31. 12. 2024). O novou akreditaci nebylo prozatím požádáno, dokud nebudou vyřešeny personální problémy pracoviště.

Od svého vzniku se ÚHV a ÚA profilují jako odborná pracoviště zabývající se sílesiakálními studii, chápanými v širokém střeoevropském kontextu. Prostor Slezska je zkoumán od prehistorie, resp. počátku rané doby dějinné, až po současnost. Tento historický region je zkoumán ve dvou rovinách: jednak je to sám prostor českého (resp. v případě ÚA Horního) Slezska, což je dáno dlouhou výzkumnou tradicí takto zaměřených badatelských institucí v Opavě (Slezské zemské muzeum, Slezský ústav ČSAV, Zemský archiv v Opavě, Expozitura Archeologického ústavu AV v Opavě), jednak prostor celého Slezska v evropském kontextu, do něž byl již od středověku integrován politickými, ekonomickými a kulturními vazbami (vztah ke Svaté říši římské [národa německého] a jejím prostřednictvím dále na západ; po rozdělení Slezska v roce 1742 pak zejména postavení Slezska v rámci rakouského a pruského státu a v jejich rámci pak vazba na širší střední Evropu; ve 20. století nakonec vývoj regionu v Československu, Německu a obnoveném Polsku v kontextu střeoevropských dějin). V posledních deseti letech je tento výzkumný profil posouván od dříve preferovaných politických, hospodářských a sociálních dějin ke kulturním dějinám, kulturnímu dědictví a krajnotvorbě v kontextu mezinárodních vazeb regionu. V praxi se to odráží v oblasti památkové péče, prezentace kulturního dědictví, včetně aplikovaného výzkumu, a v tzv. třetí roli univerzity, například ve spolupráci s edukační sférou.

Další výzkumnou oblast reprezentují kulturní dějiny českých zemí, rovněž pojmávané ve střeoevropském kontextu; výzkum zde vychází z širšího pojetí kulturních dějin, které vedle aktivity společenských elit zkoumají také veškerou kulturní činnost člověka, jež se projevuje v jeho životním stylu. V současnosti je akcentováno studium vybraných aspektů vzdělávání, životních fází a volnočasových aktivit v jednotlivých historických etapách. Nejsou přitom opomíjena ani témata politických, hospodářských a sociálních dějin, která mohu navázat na dřívější badatelské zaměření.

Relativně nový směr tvůrčí činnosti představují aktivity spjaté s akreditací studijního programu Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin v roce 2022, a které povedou k novému promýšlení veřejné prezentace dosažených vědeckých výsledků.

Právě popularizace a plnění již zmíněné tzv. třetí role univerzity tvoří stabilně svébytnou složku činnosti Ústavu historických věd. Význam, který je této činnosti přikládán dokládá vyčlenění konkrétního odborného pracovníka (Mgr. Hana Komárková, Ph.D.), který se popularizačním aktivitám soustavně věnuje. Na Ústavu archeologie se této činnosti věnují dle svých možností všichni členové pedagogického kolektivu, soustavněji pak Mgr. Andrea Hořínková, Ph.D., či vedoucí sekretariátu Mgr. Hana Lafková. V posledních letech tak bylo možné zintenzivnit spolupráci se středními školami v regionu i širokou veřejností, a to (spolu)pořádáním různých akcí pro veřejnost. Zmíňme například úspěšné akce v rámci Noci vědců (každoročně od 2020), Týdne AV ČR (2021–2023), Týdne humanitních věd (2023), Samet nejen na Opavsku (2023), či Ostravské muzejní noci (2023). Ústav rovněž na jaře 2024 přispěl k oživení aktivit Historického klubu, který je zejména věcí studentů vyšších ročníků a doktorandů. ÚHV komunikuje s veřejností, studenty i absolventy také prostřednictvím sociálních sítí. Facebookový profil Ústavu historických věd nedávno překonal počet 640 sledujících a Ústavu archeologie 100 sledujících. Ve sledovaném období ÚA realizoval celkem 12 přednášek a 3 workshopy pro veřejnost. Tvůrčí činnost s regionálním (historicky zemským) zaměřením, včetně její popularizační složky má nemalý společenský význam. Probíhá rovněž na úrovni spolupráce s komunální samosprávou (dějiny obcí, studie a akce k historické paměti a kulturnímu dědictví, vlastivědné přednášky, tematické výstavy) a naplňuje tak jedno z hlavních badatelských i společenských poslání pracovišť.

Pracovníci ÚHV i ÚA rovněž prezentují výsledky své odborné tvůrčí činnosti v celostátních médiích, popř. jejich krajských redakcích (Česká televize, Český rozhlas, tisk), dále prostřednictvím internetu. V případě ÚA se jedná zejména o prezentaci výsledků výzkumů z jednotlivých sezon na neolitickém sídlišti s rondelem v Litomyšli – Nedošíně.

1.2 Popis řízení tvůrčí činnosti na pracovišti, včetně opatření pro podporu rozvoje tvůrčí činnosti pracoviště

Ústav historických věd se zapojuje především do oblasti základního výzkumu – jednotliví pracovníci se účastní do národních grantových soutěží (GA ČR aj.), reflektují i na nabídky spojené s mezinárodním výzkumem (Visegradské projekty). Při tom lze poukázat na silící tendenci vytvářet dílčí výzkumné týmy a zapojování externích pracovišť a spolupracovníků do společných projektů (Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity; NAKI).

Aplikovaný výzkum na Slezské univerzitě reprezentuje především Interní grantová soutěž (IGS) zaměřená na podporu vědeckovýzkumnou a tvůrčí činnosti mladých akademických pracovníků (do 35 let) a Studentská grantová soutěž (SGS), řízené na úrovni fakulty i celé univerzity prostřednictvím hodnotitelských komisí. Prostřednictvím těchto projektů zapojují akademičtí pracovníci do výzkumné tvůrčí činnosti doktorandy a studenty navazujícího magisterského studia.

Na úrovni obou ústavů je zavedena funkce vědeckého tajemníka, který mj. sleduje aktuální nabídky projektů různých poskytovatelů s ohledem na jejich potenciál pro zaměření ÚHV i ÚA. Věnuje se též vyhledávání univerzitních pracovišť v zahraničí s možností spolupráce.

Do spektra řízení tvůrčí činnosti na ÚHV je třeba zahrnout také aktivity spojené s popularizací výsledků u široké veřejnosti (sociální média apod.), vč. pořádání přednáškových cyklů v rámci Univerzity třetího věku.

Oblast tvůrčí činnosti historických věd dále pokrývají dvě výzkumná centra zřízená Slezskou univerzitou – Výzkumné centrum pro kulturní dějiny Slezska a střední Evropy (1000–1800) (dále VCKDSL, vede prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr.) a Výzkumné centrum pro

soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny (1800–2000) (vedením pověřen prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.). Obě centra pravidelně pořádají workshopy s mezinárodní účastí a jiné odborné akce.

VCKDSI je personálně tvořeno vědeckými pracovníky a pedagogy z historických pracovišť FPF SU (ÚHV, ÚA), na jeho činnosti se v rámci konkrétních badatelských týmů podílí odborníci z dalších historicky a společenskovedně zaměřených pracovišť SU. S ohledem na studium problematiky kulturního dědictví, jeho uchování, ochrany a významu v současné regionální praxi centrum úzce spolupracuje s dalšími specializovanými pracovišti z fakulty, univerzity i z praxe. Výzkumné zaměření tvoří téma komunikace a kulturního transferu; sleduje hmotné a nehmotné projevy každodennosti slezské společnosti studované na pozadí jejich struktur a mentality, formované mj. polohou Slezska. Výzkumné centrum se zapojuje do interdisciplinárního základního i aplikovaného výzkumu.

Výzkumné centrum pro soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny (1800–2000) je zaměřeno na základní výzkum kulturních, politických a hospodářských dějin se zřetelem ke Slezsku a česko-německému či česko-polskému pohraničí. Akcent je dále položen na výzkum životního stylu a každodennosti ve 20. století. Kromě toho je sledována problematika dějin umění se zvláštním zřetelem ke Slezsku a k severní Moravě. Významná je také ediční činnost obou zmíněných center.

Jak bylo konstatováno, ve vědeckém zaměření ÚHV a ÚA můžeme rozlišit akademicky orientovaný výzkum a aplikovaný výzkum svázaný s profesně zaměřeným vzděláváním. Orientace tvůrčí činnosti je rozvinuta do několika směrů odpovídajících současně moderním požadavkům historického výzkumu. Zároveň se tato orientace plně odráží v Dlouhodobém záměru SU. ÚHV se dlouhodobě zaměřuje na dějiny Slezska ve středoevropsky chápaném kontextu. To je naplňováno zejména v případě dějin středověku a raného novověku. Pro novodobé a nejnovější dějiny logicky převažuje badatelské zaměření na dějiny rakouské, respektive československé části Slezska. Nehledě k badatelskému zaměření jednotlivých pracovníků je třeba nadále sledovat také tuto tradiční linii výzkumu legitimizující samotný vznik SU, ať už formou tematicky cílených projektů nebo konferencí a workshopů. Druhý nosný badatelský směr rozvíjený na ÚHV reprezentují kulturní dějiny. Jejich vymezení vychází ze současného širšího pojetí kulturních dějin, které se neomezují na kulturní chování elit společnosti, nýbrž zahrnují veškerou kulturní činnost člověka, jež nachází odraz v jeho životním stylu a jež je interpretována s ohledem na perspektivu aktérů. Pracovníci tak zkoumají běžný život měšťanských vrstev od středověku, problematiku stravování, volného času, dějin dětství a dospívání v moderní době. Toto badatelské zaměření se odráží také v profilaci nabízených studijních programů. Pracoviště tak tvoří přirozenou protipól nedalekých univerzitních kateder orientovaných spíše na hospodářské a sociální dějiny. Problematika kulturních dějin, ať už ve vztahu k historickému regionu Slezska či jiným teritoriím, nachází samozřejmě uplatnění v kvalifikačních pracích,¹ z nichž některé se v nedávné době dočkaly ocenění (viz část 2.2). Vzhledem ke struktuře ústavu existují předpoklady pro rozvíjení obou výzkumných os po akademické i profesně orientované linii, tj. formou základního i aplikovaného výzkumu.

V současné době je na ÚHV řešen jeden standardní projekt GAČR a pracoviště se podílí na dvou projektech NAKI III (viz část 4). V roce 2024 se připravuje podání projektové žádosti GA ČR se zahraničním (polským) partnerem jako vyústění vzájemné spolupráce na různých úrovních v posledních letech; v lednu 2024 proběhla jednání s partnerskou univerzitou v Katovicích.

Z hlediska opatření pracoviště na podporu tvůrčí činnosti lze konstatovat, že publikační činnost pracovníků ÚHV je orientována navenek, tedy na významná tuzemská odborná

¹ Kvalifikační práce jsou nahrávány do Repozitáře, přístupného po přihlášení prostřednictvím identity CRO interním uživatelům IS SU: <https://www.slu.cz/slu/cz/zkp>.

periodika, zahraniční publikační platformy, podporováno je publikování větších rukopisných prací u renomovaných nakladatelství (od roku 2020 Lidové noviny – prof. Jiří Knapík, doc. Martin Pelc; Argo – Miloš Zapletal, Ph.D., v předchozím období též Academia – prof. Jiří Knapík). Částečně pracovníci ÚHV publikují ve časopise ústavu – Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis (do konce roku 2024 vyjde už jeho 17. svazek), popř. ve sbornících Opavských historických symposií. V dalších letech bude v souladu s požadavky vedení FPF výrazně akcentována uplatnitelnost výsledků pracovníků ÚHV v zahraničí (současně s tím bude podporována publikace vědeckých výsledků v angličtině) a zároveň v periodikách registrovaných v databázích WoS a SCOPUS. Mladší pracovníci (do 35 let) mají přitom možnost využívat podpory Interní grantové soutěže SU.

ÚHV od rok 2020 rozvíjí tradici periodických Opavských historických symposií (OHS), věnovaných specifickým okruhům badatelského zaměření pracoviště. OHS jako konference s mezinárodní účastí přitom navazují na neperiodické konference, pořádané ústavem v minulosti. V roce 2020 proběhla mezinárodní vědecká konference OHS1 ke 200. výročí konání Opavského kongresu 1820 (garanti dr. Hochel a doc. Pelc). V roce 2021 se uskutečnilo OHS2 k 500. výročí vyměření (opavsko-ratibořských) Přemyslovců, jehož se zúčastnila řada polských badatelů (Vratislav, Katovice, Krakov, Opolí). OHS3 (2022), opět se zastoupením polských historiků, se zaměřilo na problematiku proměn regionálních identit Krnovska od středověku po současnost, a to v souvislosti s 500. výročím získání tohoto knížectví Hohenzollerny, resp. 400. výročí začátku vlády Lichtenštejnů. Další symposium (2023) diskutovalo problematiku reformace ve Slezsku. V roce 2024 bude OHS5 u příležitosti 800. výročí potvrzení městských práv Opavě věnováno otázkám identity města, jeho symbolům a kulturnímu vývoji od středověku po současnost. Z jednání symposií jdou vydávány recenzované sborníky.

Pracovníci Ústavu archeologie prezentovali své výsledky za zhodnocené období ve 23 příspěvcích na mezinárodních a celostátních konferencích.

VCKDSI s podporou ÚHV a ve spolupráci s dalšími pracovišti Slezské univerzity se od roku 2016 podílí na organizaci mezinárodních interdisciplinárních konferencí Média, dějiny a společnost. Aktuální témata každoročně představují historici, mediální odborníci, filmaři a další odborníci z oblasti audiovizuální tvorby, program je otevřený i pro studentům a veřejnost. Zkušenosti a mezioborová komunikace napomohla vzniku nového studijního oboru Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin, akreditovaného na ÚHV. V roce 2023 byla akce pod názvem Mediální symposium zařazená z iniciativy polského organizátora do programu II. kongresu polské bohemistiky a české polonistiky 2023.

1.3 Personální zabezpečení a kvalifikační růst pracovníků pracoviště

Na ÚHV v současné době působí celkem 14 akademických pracovníků s úvazkem 1,0. Z nich jsou 4 profesori (z toho 1 nastupuje od 1. 9. 2024 do důchodu), 2 docenti, 8 odborných asistentů a 4 pracovníci s částečným úvazkem (0,3, resp. 0,5). Ústav má rovněž jednoho emeritního profesora.

Na ÚA působí aktuálně 5 akademických pracovníků s úvazkem 1,0. Z nich je 1 docent, 3 odborní asistenti, 1 asistent.

Přehled členů ÚHV s úvazkem 1.0

Profesoři

Prof. PhDr. Bogusław Czechowicz, Dr.

Profesor

Prof., PhDr., Dr.

Kulturní dějiny pozdního středověku a raného novověku

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/prof-phdr-boguslaw-czechowicz-dr/>

Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.

Profesor

Předseda oborové rady doktorského studia

České a obecné nejnovější dějiny, politické a hospodářské dějiny, dějiny česko-polských vztahů, dějiny Slezska

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/prof-phdr-zdenek-jirasek-csc/>

Prof. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D.

Profesor

Prof., PhDr., Ph.D.

Nejnovější dějiny, kulturní politika, životní styl a volný čas, dějiny dětství, dějiny Slezska 20. století. vedoucí ÚHV

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/doc-phdr-jiri-knapik-ph-d/>

Prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr.

Profesor

Prof., PhDr., Dr.

České dějiny raného novověku se zaměřením na kulturní dějiny; dějiny Slezska; kulturní dědictví s akcentem na nemotné dědictví a kulinární kulturu.

děkanka FPF

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/prof-phdr-irena-korbelarova-dr/>

Docenti

Doc. Mgr. Petr Kozák, Ph.D.

Docent

Doc., Mgr., Ph.D.

Dějiny pozdního středověku a počátků raného novověku, studium panovnických a aristokratických dvorů, vydávání historických pramenů.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/doc-mgr-petr-kozak-ph-d/>

Doc. Mgr. Martin Pelc, Ph.D.

Odborný asistent

Doc. Mgr., Ph.D.

Novodobé dějiny, dějiny sportu a turistiky, dějiny měšťanské společnosti, dějiny spolků, dějiny Němců v českých zemích.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-martin-pelc-ph-d/>

Odborní asistenti

PhDr. Marian Hochel, Ph.D.

Odborný asistent

PhDr., Ph.D.

Novodobé kulturní dějiny, napoleonika, empirie, kulturní dědictví, historická paměť.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/phdr-marian-hochel-ph-d/>

Mgr. Hana Komárková, Ph.D.

Odborný asistent

Mgr., Ph.D.

Kulturní dějiny středověku a raného novověku, měšťská společnost na přelomu pozdního středověku a raného novověku, měšťanské elity, fenomén přísahy od období vrcholného středověku do konce 19. století.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-hana-komarkova/>

Mgr. Ilona Matejko-Peterka, Ph.D.

Odborný asistent

Mgr., Ph.D.

České dějiny raného novověku, pomocné vědy historické
zástupce vedoucího ÚHV

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-ilona-matejko-peterka-ph-d/>

Mgr. David Radek, Ph.D.

Odborný asistent

Mgr., Ph.D.

Dějiny pozdního středověku, křížové výpravy, starší dějiny Slezska, kulturní dějiny.

Tajemník ÚHV, odpovědný redaktor časopisu Acta historica USO

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-david-radek-ph-d/>

PhDr. Karla Vymětalová, Ph.D.

Odborný asistent

PhDr., Ph.D.

Latinský jazyk, dějiny starověku, zejména Říma, dějiny školství, dějiny klasické filologie v českých zemích po roce 1848

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/phdr-karla-vymetalova-ph-d/>

Mgr. Bc. Miloš Zapletal, Ph.D.

Odborný asistent

Mgr., Ph.D.

Hudební muzeologie; hudební kultura českých zemí v letech 1860–1939; Leoš Janáček; mezioborové vztahy mezi hudbou, literaturou, výtvarným uměním a dalšími oblastmi kultury; metodologie historických věd.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-bc-milos-zapletal-ph-d/>

Mgr. Igor Zmeták, Ph.D.

Odborný asistent

Mgr., Ph.D.

Dějiny raného novověku, dějiny etnologie a kulturní antropologie, dějiny kultury raného novověku, mytologie, dějiny křesťanství

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-igor-zmetak-ph-d/>

PhDr. Radmila Dluhošová, Ph.D.

Odborný asistent

PhDr., Ph.D.

Kulinární dědictví českých zemí; kulturní dědictví Slezska; každodennost

URL: <https://uhv.fpf.slu.cz/osobni/phdr-radmila-dluhosova-ph-d/>

Přehled členů ÚHV zaměstnaných na částečný úvazek

PhDr. Dalibor Prix, CSc. (0,5)

Odborný asistent

PhDr., CSc.

Středověká architektura ve střední Evropě, umělecko-historická topografie.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/phdr-dalibor-prix-csc/>

Ing. Mgr. Hana Rajhelová (0,5)

Odborný asistent

Ing., Mgr.

Průzkum historických materiálů, technologie konzervace a restaurování historických materiálů, analytická chemie, biochemie

URL: http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/hana_rajhelova/

Ing. arch. Miloš Solař, Ph.D. (0,3)

Odborný asistent

Ing. arch., Ph.D.

Památková péče

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/ing-arch-milos-solar-ph-d/>

Mgr. Antonín Šimčík (0,5)

Odborný asistent

Mgr.

Problematika ochrany sbírek v muzeích - teoretická i praktická činnost v oblasti preventivní i sanační konzervace a restaurování. Dějiny muzejnictví.

URL: <http://uhv.fpf.slu.cz/osobni/mgr-antonin-simcik/>

Pracovníci ÚHV se dlouhodobě uplatňují také ve vedení fakulty. Děkankou FPF SU je v současné době prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr., proděkankou pro studijní záležitosti a organizaci Mgr. Ilona Matejko-Peterka, Ph.D. Mgr. David Radek, Ph.D. vykonává funkci předsedy Akademického senátu FPF SU.

Přehled členů ÚA s úvazkem 1,0

Docenti

doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc.

Pravěká archeologie Slezska; neolit a eneolit střední Evropy; periferní sídelní území v pravěku

Odborní asistenti

PhDr. et PhDr. Markéta Tymonová, Ph.D.

Hmotná kultura středověku a raného novověku střední Evropy

Mgr. Andrea Hořínková, Ph.D.

Starší doba bronzová ve Slezsku

Mgr. Peter Kováčik, Ph.D.

Archeologie středověku; archeologické mapování; management archeologického výzkumu

Asistenti

PhDr. Petr Vojtal

Problematika uměleckých řemesel

Záměr rozvoje personálního zajištění (kvalifikační růst)

Vědecko-pedagogičtí pracovníci v dané oblasti vzdělávání si průběžně zvyšují kvalifikaci v míře obvyklé v českém akademickém prostředí. Od roku 2020 bylo úspěšně ukončeno jedno habilitační řízení (doc. Mgr. Martin Pelc, Ph.D.), jedna odborná asistentka je ve vědecké

přípravě (PhDr. Radmila Dluhošová, Ph.D.; Mgr. Hana Rajhelová). V tomto období Ústav historických věd dosáhl v podstatě rovnoměrného zastoupení profesorů, docentů a odborných asistentů a pro zajišťování všech hlavních směrů vzdělávací činnosti (historie, muzeologie, památková péče). U několika odborných asistentů se počítá se zahájením habilitačního řízení v nejbližších letech (PhDr. Marian Hochel, Ph.D., Mgr. Ilona Matejko-Peterka, Ph.D.), ve střednědobé perspektivě je pak možné očekávat habilitaci pracovníků pro oblast dějin středověku a raného novověku. Na ÚA se počítá se zahájením habilitačního řízení dr. Tymonové v nejbližších letech, v roce 2024 by měla být obhájena rigorózní práce dr. Hořínkové.

1.4 Popis vyhodnocování tvůrčí činnosti pracovníků v rámci pracoviště, nakládání s výsledky hodnocení

Všichni vědecko-pedagogičtí pracovníci se vedle výuky věnují také vlastnímu základnímu, popř. aplikovanému výzkumu, jenž je součástí náplní práce profesorů, docentů a odborných asistentů. Pracovníci jsou motivováni k podávání projektů (GA ČR, NAKI, SGS, Visegrád, Interreg apod.) a tvůrčí činnosti příslušnými ustanoveními Kariérního řádu SU (aktuální znění platné od 1. 1. 2023), projektové a publikační aktivity jsou přitom zohledňovány v pohyblivých složkách mzdy (výkonnostní příplatek navrhovaný vedoucím ústavu, jednorázové odměny pro úspěšné žadatele o projekt GA ČR). Výsledky tvůrčí činnosti a projektová aktivita pracovníků tvoří součást vnitřního systému hodnocení pracovišť, od něž se odvíjí jejich financování FPF. Mimořádné výsledky tvůrčí činnosti mohou být navrženy na univerzitní ocenění, např. Cenu rektora SU, mezi jejímiž držiteli jsou rovněž pracovníci ÚHV (naposledy byla Cena rektora SU udělena v roce 2020 prof. PhDr. Jiřímu Knapíkovi, Ph.D.).

Kromě zmíněného Kariérního řádu SU (1/2022; čl. 3 a 4) jsou minimální standardy pro tvůrčí činnost specifikovány pro všechny kvalifikace akademických pracovníků na úrovni Filozoficko-přírodovědecké fakulty, konkrétně Směrnicí děkanky FPF SU č. 1/2020 „K vymezení a hodnocení pedagogické, tvůrčí, řídicí, organizační a další činnosti akademických, vědeckých a pedagogických pracovníků FPF SU. Naplňování těchto požadavků, které pracovníci sami zohledňují ve svých plánech činnosti (na kalendářní rok), je vedoucím ústavu pravidelně (jednou ročně) kontrolováno a vyhodnocováno. Vedoucí ústavu se adresně vyslovuje 1. k úrovni vědecko-výzkumné činnosti; 2. vzdělávací činnosti a 3. činnosti v rámci 3. role univerzity a ostatní činnosti, přičemž všechny výsledky tvůrčí činnosti jsou evidovány a vykazovány prostřednictvím Univerzitního repozitáře (v rámci IS SU). S písemným stanoviskem vedoucího ústavu je následně každý pracovník seznámen. Vyhodnocení úrovně tvůrčí činnosti pracoviště jako celku pak probíhá na úrovni děkanky FPF.

Kromě tohoto každoročního hodnocení probíhá na FPF rovněž cyklus tříletých hodnocení, který reflektuje stejné parametry tvůrčí činnosti, a jeho cílem mj. předběžná příprava na re/akreditace studijních programů. Vedoucí ústavu zároveň iniciuje individuální motivační pohovory s akademickými pracovníky, které (mimo zmíněné Směrnice děkanky) mají napomoci k naplňování dalších požadavků na kvalitu tvůrčí činnosti (např. ze strany Národního akreditačního úřadu) a mají vést k nasměrování střednědobé tvůrčí činnosti v souladu s potřebami celého pracoviště.

Tyto zásady platí i pro ÚA.

2. Propojení tvůrčí a vzdělávací činnosti

2.1 Návaznost tvůrčí činnosti pracoviště na realizované SP

Studijní programy (a dobíhající studijní obory) v oblasti vzdělávání Historické vědy jsou v současnosti na Slezské univerzitě v Opavě (SU) realizovány na Filozoficko-přírodovědecké fakultě (FPF), konkrétně na jejím Ústavu historických věd (ÚHV) a Ústavu archeologie (ÚA).

Stávající studijní programy (SP) pokrývají standardní výuku oboru historie, archeologie a příbuzných oborů; jsou spravovány kvalifikovanými garanty, kteří v dané oblasti vzdělávání pravidelně publikují a realizují další tvůrčí aktivity. Kmenový SP Historie je jako akademický studijní program rozvíjen v bakalářském i navazujícím stupni (vč. variant maior, minor) a doplňují jej čtyři profesně zaměřené SP se specializací na muzeologii, památkovou péči, historickou dokumentaristiku a kulturní dědictví (posledně jmenovaný též v navazujícím stupni). Nejnovější bakalářský SP Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin je realizován společně s Ústavem filmové, televizní a rozhlasové tvorby FPF SU. Profily absolventů všech SP zdůrazňují kombinaci teoretických znalostí a praktických dovedností v příslušném oboru. Pedagogická činnost je na jednotlivých stupních průběžně navázána na činnost výzkumných center v případě ÚHV: Výzkumného centra pro kulturní dějiny Slezska a střední Evropy a Výzkumného centra pro soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny (1800–2000), respektive na výzkumnou činnost obecně v případě ÚA. Důležitý svorník pedagogické a tvůrčí činnosti rovněž tvoří doktorské studium Historie se zaměřením na české a československé dějiny.

Témata bakalářských, diplomových a zejména doktorských prací jsou stanovována v úzké návaznosti na problémy řešené ve výzkumných centrech, tj. dějiny Slezska v kontextu střední Evropy, historickou paměť a kulturní dědictví, případně periferní sídelní oblasti v případě archeologie.

V současnosti jsou na FPF SU v oblasti vzdělávání Historické vědy akreditovány následující studijní obory (na dostudování) a studijní programy, realizované na ÚHV a ÚA:

Bakalářské SP

B 7105 Historické vědy – Historie 7105R021 (platnost do 31. 12. 2024)
B 7105 Historické vědy – Historie (dvouoborová) 7105R021 (platnost do 31. 12. 2024)
B 7105 Historické vědy – Historie – muzeologie 7105R025 (platnost do 31. 12. 2024)
B 7105 Historické vědy – Kulturní dějiny 7105R035 (platnost do 31. 12. 2024)
B 7105 Historické vědy – Muzeologie (dvouoborová) 7105R039 (platnost do 31. 12. 2024)
B 7105 Historické vědy – Dějiny kultury 7105R057 (platnost do 31. 12. 2024)
B 7105 Historické vědy – Historie-památková péče 7105R064 (platnost do 31. 12. 2024)
B7106 Historická studia – Kulturní dědictví v regionální praxi 7105R091 (platnost do 31. 12. 2024)
B0222A120025 – Historie (studijní plány completus / maior / minor) (platnost do 17. 7. 2030)
B0222P120002 – Historie se specializací Památková péče (platnost do 15. 4. 2030)
B0222P120001 – Historie a kulturní dědictví v regionální praxi (platnost do 15. 4. 2030)
B0222P120003 – Historie-muzeologie (platnost do 15. 4. 2030)
B0211P310009 – Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin (platnost do 29. 10. 2032)
B7109 Archeologie – Archeologie 7105R001 (platnost do 31. 12. 2024)
B6107 Humanitní studia – Archeologie 7105R001 (platnost do 31. 12. 2024)
ARCHbp0100 Archeologie – Archeologie středověku a novověku ARCHSTNObp a Krajinná archeologie ARCHKRABp (platnost do 3. 8. 2027)

Navazující SP

N 7105 Historické vědy – Historie 7105T021 (platnost do 31. 12. 2024)

N 7105 Historické vědy – Historie – muzeologie 7105T025 (platnost do 31. 12. 2024)
N 7105 Historické vědy – Ochrana kulturního dědictví 7105T076 (platnost do 31. 12. 2024)
N 7106 Historická studia – Kulturní dědictví v regionální praxi 7105T091 (platnost do 31. 12. 2024)
N0222A120032 – Historie (platnost do 17. 7. 2030)
N0222P120001 – Historie a kulturní dědictví v regionální praxi (platnost do 15. 4. 2030)
N7109 Archeologie – Archeologie 7105T001 (platnost do 31. 12. 2024)

Doktorské SP

P 7150 Historické vědy – Historie se zaměřením na české a československé dějiny 7105V028 (platnost do 31. 12. 2024)
P0222D12048 Historie se zaměřením na české a československé dějiny (platnost do 27. 2. 2031)P7109
Archeologie – Archeologie 7105V001 (platnost do 31. 12. 2024)

Oprávnění konat rigorózní řízení

N 7105 Historické vědy – Historie-muzeologie 7105T025 (platnost: 31. 12. 2024)
N 7105 Historické vědy – Historie 7105T021 (platnost: 31. 12. 2024)
N 7105 Historické vědy – Kulturní dějiny 7105T035 (platnost: 31. 12. 2024)
N 7105 Historické vědy – Ochrana kulturního dědictví 7105T076 (platnost 31. 12. 2024)
N 7106 Historická studia – Kulturní dědictví v regionální praxi 7105T091 (platnost do 31. 12. 2024)
N0222A120032 – Historie (platnost do 17. 7. 2030)
N0222P120001 – Historie a kulturní dědictví v regionální praxi (platnost do 15. 4. 2030)
N7109 Archeologie – Archeologie 7105T001 Archeologie (platnost so 31. 12. 2024)

Oprávnění konat habilitační řízení a řízení ke jmenování profesorem

- habilitační řízení v oboru Historie se zaměřením na české a československé dějiny (platnost od 10. 5. 2023 do 10. 5. 2033)
- řízení ke jmenování profesorem v oboru Historie se zaměřením na české a československé dějiny (platnost od 10. 5. 2023 do 10. 5. 2033)

Bakalářské studijní programy (stručná charakteristika)

Jádro bakalářského studia historických oborů tvoří přehled vývoje lidstva od pravěku a starověku přes středověk, raný novověk, novodobé dějiny až po moderní dějiny s důrazem na českou i světovou historii.

Akademický studijní program Historie poskytuje rozhled po základních historických disciplínách (metodologie historických věd, pomocné vědy historické) včetně politických, hospodářských sociálních a kulturních dějin ve středoevropském, evropském i světovém měřítku a připravuje posluchače k různým činnostem v historických, muzeologických a památkově zaměřených disciplínách. Vštěpuje zároveň studentům základní praktické dovednosti v oblasti metodologie, práce s historickými prameny, orientaci v aktuálních proudech výzkumu a prezentace výsledků. Zohledněno je také studium podle výběru typu studijního plánu podle completus / maior / minor. Úroveň a rozsah znalostí jsou ve všech typech v zásadě zachovány. Studijní plán completus více akcentuje soubor dovedností práce s prameny (typologie, interpretace). Vzhledem k tomu, že SP Historie uplatňuje symetrický model studijních plánů, odlišuje plány maior/minor zejména povinností zpracování kvalifikační práce (completus, maior).

Profesní bakalářské studijní programy jsou orientovány především na uplatnění v praxi: Historie se specializací Památková péče; Historie a kulturní dědictví v regionální praxi; Historie-muzeologie; Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin; Archeologie. SP zaměřené na památkovou péči a muzeologii připravují odborníky pro paměťové instituce (muzea, památkové ústavy, archivy) se zevrubnými znalostmi kurátorství a muzejní konzervace, teoreticky ukotvenými v tradičním oboru historie. SP Kulturní dědictví v regionální praxi se zaměřuje na aplikaci teoretických poznatků z oblasti historie, zvláště

kulturních dějin a kulturního dědictví v prezentaci a edukaci; vychází z potřeb Moravskoslezského kraje, regionů a příhraničních oblastí. SP Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin rozvíjí praktické dovednosti k prezentaci kulturní paměti v médiích, cestovním ruchu apod.

Archeologické bakalářské studijní programy dávají absolventům znalosti a dovednosti, umožňující organizovat a vést terénní archeologický výzkum a jeho dokumentaci, zpracovávat jeho výsledky prostřednictvím nálezové zprávy, vést, popř. sami provádět konzervaci archeologických nálezů, tvořit, uchovávat a prezentovat muzejní sbírky. Zpracovat heuristicky archeologické prameny, interpretovat je a realizovat ze své odborné činnosti publikační výstupy. U profesního programu je položen jednoznačný důraz na praktický aspekt studia, což se projevuje především v organizaci praxí. Bakalářské studijní program připravují absolventy k výkonu středních technických funkcí (technik výzkumu, laborant).

Navazující magisterské programy (stručná charakteristika)

V rámci navazujícího magisterského studia se v současnosti realizují dva akademicky zaměřené studijní programy Historie a Archeologie. Studijní obor Historie má za cíl vzdělávat odborníky pro univerzity, vědecko-výzkumné ústavy, muzea, archivy a jiné paměťové instituce. Nabídka historických, kulturněhistorických a monumentických předmětů pokrývá hlavní proudy humanitních disciplín v souladu s dnešními interdisciplinárními přístupy a metodami a současně rozvíjí kompetence studentů v oblasti metodologie historických věd získané v bakalářském stupni.

Profesní navazující SP Historie a kulturní dědictví v regionální praxi rozvíjí dovednosti studentů získané v bakalářském stupni a připravuje je na řídicí pozice v oblasti cestovního ruchu, turismu apod.

U navazujícího SP Archeologie mají absolventi takové teoretické a metodické znalosti a praktické (technické) dovednosti, aby mohli organizovat a vést terénní archeologický výzkum a jeho dokumentaci, zpracovávat jeho výsledky prostřednictvím nálezové zprávy, vést, popř. sami provádět konzervaci archeologických nálezů, tvořit, uchovávat a prezentovat muzejní archeologické sbírky v muzeích všech stupňů, zpracovat archeologické prameny heuristicky, interpretovat je a realizovat ze své odborné a vědecké činnosti publikační výstupy. Absolventi jsou kompetentní k zastávání míst odborných pracovníků v oboru archeologie v muzeích, institucích památkové péče (ať již ve speciálních Ústavech archeologické památkové péče nebo na územních odborných pracovištích Národního památkového ústavu), v ústavech Akademie věd ČR, na vysokých školách či občanských sdruženích, popř. soukromých firmách, věnujících se archeologickému terénnímu výzkumu. Jsou rovněž kompetentní k zastávání adekvátních pozic úředníků ve státní správě, samosprávě a institucích památkové péče při správě a ochraně archeologického kulturního dědictví.

V uvedených navazujících SP na ÚHV i ÚA je možné realizovat rigorózní řízení; titul PhDr. Je udělován po úspěšné obhajobě rigorózní práce a sležení státní rigorózní zkoušky.

Doktorské studijní programy (stručná charakteristika)

FPF SU má rovněž akreditovány dva doktorské studijní programy. Doktorský studijní program Historie se zaměřením na české a československé dějiny (v prezenční a kombinované formě) je zaměřen rozvíjení samostatné vědecké a tvůrčí činnosti v oblasti vzdělávání Historické vědy se zacílením na české a československé dějiny ve středoevropských souvislostech. Doktorské studium je návazným stupněm vzdělání pro magisterské (navazující) studijní programy a slouží ke zvýšení kvalifikace pracovníků působících na vysokých školách, v muzeích, archivech, na památkových ústavech a dalších paměťových institucích.

Absolvent doktorského studia archeologie je schopen aktivně a samostatně vědecky bádát a uskutečňovat samostatnou tvůrčí činnost v oblasti výzkumu problematiky

středoevropské archeologie v kontextu pravěkých a středověkých dějin, zejména ve vztahu k otázkám, týkajícím se území dnešního Slezska a jeho evropských souvislostí.

Absolvent je kvalifikovaný vědecký pracovník, působící zejména na pracovištích Akademie věd a vysokých školách, může také zastávat přiměřené funkce v dalších typech institucí, zabývajících se archeologií a archeologickými nálezy (zejména ústavy památkové péče, muzea, občanská sdružení), může také hledat uplatnění na vyšších pozicích státních a samosprávných úřadů při správě a ochraně národního kulturního dědictví.

2.2 Zapojení studentů do tvůrčí činnosti pracoviště

Studenti vzdělávající se v oblasti historických věd jsou systematicky vedeni a motivováni k vlastní odborné i jiné tvůrčí činnosti, počítaje v to také studijní cesty do zahraničí v rámci programu Erasmus (k tomu viz kap. 3). Kromě přípravy bakalářských, diplomových a doktorských prací se studenti pravidelně (v roli řešitelů nebo členů týmu) zapojují především do projektů Studentské grantové soutěže, kterou každoročně vyhlašuje Slezská univerzita. Prostřednictvím těchto projektů jsou studenti motivováni k práci na náročnějším historickém výzkumu, prezentaci výsledků na odborných konferencích i na veřejnosti a přirozeně i publikaci formou monografií, edic a studií v odborných časopisech. V letech 2020–2024 bylo do projektů SGS zapojeno v rámci Ústavu historických věd 25 studentů. Na ÚA to bylo 8 posluchačů

Kromě Studentské grantové soutěže se studenti mohou zapojovat i do jiných typů projektů. Doktorand Mgr. Tomáš Rusek v roce 2020 řešitelem projektu „Těšínsko 1920–2020“ financovaného z prostředků Visegrad Fund, na který v letech 20201–2022 navázal řešením projektu „Těšínské Slezsko 1920–2021“. Mgr. Tomáš Krömer se jako člen řešitelského týmu zapojil v roce 2021 do projektu GA ČR „Družstevnictví a politika za První republiky“. V roce 2023 byla členkou řešitelského týmu vigrádského projektu „Little (Big) Women. Summer School of Historical Sources for Family Research and Gender History“ Karolína Krempel Kirschnerová.

Studenti výsledky své odborné činnosti prezentují na Celostátní studentské soutěži Historie, pořádané pro posluchače řádného studia od roku 1995 a v níž se v minulosti několikrát velmi dobře umístili. V roce 2020 se této tradiční soutěže (pořádané na FF UK v Praze) zúčastnila Kristýna Kirschnerová s prací „Výpovědní hodnota nejstarší dochované knihy svatebních smluv města Svitavy z let 1573–1606“. V roce 2021, kdy se soutěž konala na KHI FF UJEP v Ústí nad Labem, reprezentovala ústav Eva Betlachová prací „Postava rolníka a venkovana ve středověké a raně novověké smíchové kultuře“. Kromě této každoroční akce se vědeckých konferencí účastnili rovněž doktorandi (Sabina Máchová a Lucie Gilarová – 2021, Vít Němec – 2022).

Studenti jsou oceňováni i za své vlastní aktivity při popularizace historie. Zmíňme PhDr. Tomáše Ruska, který získal v září 2021 ocenění Československé obce legionářské „Kříž za zásluhy Legie 100“ za podporu realizace projektu Legie 100. Týž doktorand obdržel v prosinci 2021 „Pamětní medaili 100 let ČsOL“ za dlouhodobou podporu činnosti ČsOL. Ruskova práce byla zmiňována také v podcastu Českého rozhlasu „Ex libris“ (21. 5. 2024), rozsáhlé jsou popularizační aktivity mgr. Petra A. Tesaře.

Ústavy systematicky nesledují uplatnění absolventů bakalářského a magisterského studia. Za dobu působení obou pracovišť nicméně jejich absolventi zaujali různé pozice v paměťových institucích takřka celé republiky. Zvláště je třeba upozornit na tradičně vysokou uplatnitelnost oboru Historie-Muzeologie, jehož absolventi zastávali nebo zastávají řadu významných postů v českém muzejnictví, včetně manažerských pozic, a oboru Archeologie. V archeologických institucích, příp. specializovaných archeologických odděleních, se v rámci ČR uplatňují cca 2/3 absolventů magisterského studia, příp. bakalářského studia, kteří

neaspírovali na magisterský stupeň, ÚA. Východně od linie Jeseník – Hranice – Valašské Meziříčí (tedy zhruba na okraji horního Poodří) po polské a slovenské hranice je to až 80 % absolventů ÚA.

Za dobu realizace doktorského studia na ÚHV jej absolvovalo celkem 35 studentů (v letech 2020–2024 celkem 5). Většina absolventů doktorského studia pokračuje ve vědecké práci. V případě ÚA je to prozatím celkem 8 absolventů, z toho v hodnoceném období 4.

Publikační činnost doktorandů ÚHV 2020–2024 (výběr)

Knihy

KREMPL KIRSCHNEROVÁ, Karolína. *Knihy svatebních smluv města Mohelnice (1556-1640/1644). Německé smlouvy*, Opava: Slezská univerzita v Opavě 2020, 352 s. ISBN 978-80-7510-429-8.

RUSEK, Tomáš. *Přes Karpaty do Českých zemí, příběh první rozvědky České družiny*. In *Slovensko a prvá světová vojna II.*, red. Maťo DROBŇÁK, Radoslav TURÍK, Humenné: Klub vojenskej histórie Beskydy 2020, s. 79–98. ISBN 978-80-973444-1-2.

GILAROVÁ, Lucie. *Dejiny Rudlova*. Prešov: Universum, 2022. 289 s. ISBN 978-80-89946-24-2.

Studie

GILAROVÁ, Lucie. *Mateřské školy v Prešovském kraji 1948–1960*. In *Dejiny. Internetový časopis IH FF PU Prešov* 15, 2020, č. 2, s. 72–95. ISSN 1337-0707.

KNAPÍK, Jiří – GILAROVÁ, Lucie – NĚMEC, Vít. *Rozhlasová hra Zdeňka Jermana „Slečna Hromosvod“ (1947). Studie a edice scénáře*. In *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis* 13, 2020, s. 173–204. ISSN 1803-411X.

NĚMEC, Vít. *Civilní protiletectká ochrana v ČSR v letech 1929–1938*. In Aleš Binar a kol. *Ozbrojené síly a československý stát*, Brno: Univerzita obrany v Brně 2020. s. 33–51. ISBN 978-80-7582-353-3.

RUSEK, Tomáš. *1918 – Legie v Itálii*. In *Čs. legie 1914–1920*, Brno: Extra Publishing 2020, s. 61–62. ISBN 978-80-7525-333-0.

RUSEK, Tomáš. *21. září 1918 – Boj o Doss Alto*. In *Čs. legie 1914–1920*, Brno: Extra Publishing 2020, s. 63. ISBN 978-80-7525-333-0.

KRÖMER, Tomáš – JIRÁSEK, Zdeněk. *Cestování do Říma a Itálie v Československu (1918–1992)*. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*, roč. 14, 2021, s. 117-128.

KRÖMER, Tomáš. *Těšínský odbojář Ludvík Ciahotný. Těšínsko*, roč. 63, č. 1, 2020, s. 75–84.

MÁCHOVÁ, Sabina. *Symbolika orelských sletů v Brně 1922 a v Praze 1929. Historica Olomucensia*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, roč. 60, 2021, s. 117-142.

MÁCHOVÁ, Sabina – GILAROVÁ, Lucie. *Stav porodnické péče v Karpatech v průběhu 19. století na příkladu mateřské a kojenecké úmrtnosti ve vybraných českých a slovenských obcích*. In: *Vita trans historiam. Zborník z medzinárodnej vedeckej doktorandskej konferencie 13. – 14. septembra 2021 v Nitre*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, FF, 2022, s. 239–250. ISBN 978-80-558-1928-0.

MÁCHOVÁ, Sabina. *Symbolika orelských sletů v Brně 1922 a v Praze 1929. Historica Olomucensia*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2021, roč. 2021, č. 60, s. 117–142, ISSN 1803-9561.

NĚMEC, Vít. *Ženy v konceptu civilní protiletectké ochrany a branné výchovy v českých zemích v letech 1935-1939*. In Stanislav Polnar – Tomáš Řepa a kol. *Ozbrojené síly a československý stát III*. Brno: Univerzita obrany v Brně, 2022, s. 75–102. ISBN 978-80-7582-178-2.

ŽÍDEK, Pavel. *Počátky československého soudnictví v obvodu Zemského soudu v Opavě. Časopis Slezského zemského muzea, řada B*. Opava: Slezské zemské muzeum, 2022, roč. 71, č. 2, s. 109–123. ISSN 1211-3131.

HANIČÁK, Ondřej. *Tvář barokního Krnova. Městská zástavba poloviny 18. století ve světle berních příznání karolinského katastru*. In: *Krnovsko. Proměny regionálních identit od středověku po současnost*, OHS 3, red. H. Komárková, P. Kozák, Opava 2023, s. 161-191, ISBN 978-7510-564-6 (print), 975-80-7510-565-3 (online)

NĚMEC, Vít. Civilní protiletecká ochrana a branná výchova ve světle tištěných pramenů v letech 1935–1939. *Slezský sborník*. Opava: Slezské zemské muzeum, Opava, 2023, roč. 121, č. 1, s. 58-82. ISSN 0037-6833.

Publikační činnost doktorandů ÚA 2020–2024

Studie

JANÁK, Vratislav – NĚMCOVÁ, Jana – HLOŽEK, Martin – PŘICHYSTAL, Antonín – BOČEK, Jan – RATAJ, Petr – PETR, Tomáš. Příspěvek k poznání využití grafitu při tvorbě pravěké a středověké keramiky v severní části moravsko-českého pomezí, *Acta Musei Moraviae, Sci.Soc.CV:1*, s. 13-26, 2020. ISSN 0323-0570.

NĚMCOVÁ, Jana – KEJVAL, Pavel – JÍLEK, Jan – SŮVOVÁ, Zdeňka – KMOŠEK, Jiří – KOČÁR, Petr – KOČÁROVÁ, Romana. Osada z pozdní doby římské v Chornicích, okr. Svitavy. *Archeologie východních Čech*. Hradec Králové: Muzeum východních Čech v Hradci Králové, 2020, roč. 19, s.54-105. ISSN 1805-4676.

NĚMCOVÁ, Jana – KEJVAL, Pavel. Drobný doklad obchodu z historického jádra města Jevíčka. *Moravskotřebovské vlastivědné listy*. Moravská Třebová: Městské muzeum Moravská Třebová, 2020, roč. 27, s.1-11. ISBN 978-80-907710-1-7, ISSN 1211-1317.

NĚMCOVÁ, Jana – JÍLEK, Jan – KEJVAL, Pavel – VÍCH, David. Nákončí pochvy meče z doby římské z Bělé u Jevíčka. *Moravskotřebovské vlastivědné listy*. Moravská Třebová: Městské muzeum Moravská Třebová, 2020, roč. 27, s. 46-50. ISBN 978-80-907710-1-7, ISSN 1211-1317.

NĚMCOVÁ, Jana. Doklad osídlení v jádru obce Staré Město ze 13. století. *Moravskotřebovské listy*. Moravská Třebová: Městské muzeum Moravská Třebová, 2020, roč. 27, s. 52-65. ISBN 978-80-907710-1-7, ISSN 1211-1317.

SCHNEIDER, Petr – NĚMCOVÁ, Jana – VÍCH, Davis. Nález dvou pražských grošů Karla IV. Z Borové u Poličky (okr. Svitavy). *Numismatický sborník*. Praha: Filozofický ústav Akademie věd České republiky, 2020, roč. 34/1, s.124-125. ISBN 978-80-7007-652-1, ISSN 0546-9414.

PAVELKA, Jan. Jak to zorat a nezvorat, *Živá archeologie* 22/2020, s. 51-56, 2020. ISBN 1213-1628.

NĚMCOVÁ, Jana, Vysoká u Jevíčka v pravěku. *Moravskotřebovské vlastivědné listy*. Moravská Třebová, 2021, roč. 2021, č. 28, s. 38-41, 71 s. ISSN 1211-1317.

KEJVAL, Pavel – NĚMCOVÁ, Jana. Drobná archeologická situace na Bránské ulici aneb Moravská Třebová v pozdní době bronzové. *Moravskotřebovské vlastivědné listy*. Moravská Třebová, 2021. roč. 2021, č. 28, s. 42-47, 71 s. ISSN 1211-1317.

JANÁK, Vratislav – NĚMCOVÁ, Jana – HLOŽEK, Martin. Grafitová keramika z přelomu raného a vrcholného středověku a její přínos k poznání dějin severní části moravsko-českého pomezí, *Acta Mus. Moraviae, Sci soc.*, CVII:1, 2022, s. 59-76.

JANÁK, Vratislav – NĚMCOVÁ, Jana – HLOŽEK, Martin – KEJVAL, Pavel – PETR, Tomáš. Neolitická grafitová keramika v severní části moravsko-českého pomezí, *Acta Mus. Moraviae, Sci soc.*, CVII:1, 2022, s. 31-46.

3. Národní a mezinárodní spolupráce v oblasti tvůrčí činnosti

Jedním z předpokladů mezinárodní spolupráce jsou mobility ÚHV a ÚA, které lze rozdělit na studentské (studijní a pracovní mobility/stáže) a zaměstnanecké (pedagogické, vědecko-výzkumné, monitorovací). Mobility studentů ÚHV probíhají zejména v rámci programu Erasmus+. V rámci výběrového (LS) a dodatečného výběrového řízení (ZS) je studentům nabízena možnost absolvování studijního pobytu nebo pracovní stáže v délce 2 až 12 měsíců (u bakalářského, navazujícího i doktorského studia). Studentům doktorského studia na ÚHV (a dalším skupinám studentů s překážkou) je nabízena rovněž možnost absolvování krátkodobé mobility v délce 5 až 30 dní. Student může realizovat zahraniční mobilitu již v 1. ročníku studia bakalářského studijního programu. Studenti mohou využít i možnosti absolventské stáže na vybrané zahraniční instituci (v délce 2 až 12 měsíců) po úspěšném ukončení studia. V rámci programu Erasmus+ mohou studenti a zaměstnanci ÚHV v současné době realizovat zahraniční mobilitu na 18 partnerských institucích v Německu, Francii, Itálii, Polsku, Slovinsku nebo na Slovensku:

- Université de Lorraine (Francie)
- Université de Franche-Comté – historie, památková péče (Francie)
- Università degli studi di Torino (Itálie)
- Università degli Studi di Salerno (Itálie)
- Julius-Maximilians-Universität Würzburg (Německo)
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń (Polsko)
- Uniwersytet Opolski (Polsko)
- Uniwersytet pedagogiczny w Krakowie (Polsko)
- Uniwersytet Gdański (Polsko)
- Uniwersytet Wrocławski (Polsko)
- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (Polsko)
- Uniwersytet Łódzki (Polsko)
- Univerzita Pavla Josefa Šafárika v Košiciach (Slovensko)
- Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici – historie, muzeologie (Slovensko)
- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (Slovensko)
- Univerzita Komenského v Bratislave – Katedra všeobecných dejín, Katedra slovenských dejín (Slovensko)
- Univerza v Ljubljane (Slovinsko)
- Univerza v Novi Gorici (Slovinsko)

ÚA má podepsáno 6 bilaterálních dohod v rámci Erasmus následujícími institucemi:

- Univerzita v Ljubljane (Slovinsko)
- Uniwersytet Jagielloński, Krakov (Polsko)
- Uniwersytet Wrocławski (Polsko)
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Polsko)
- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre (Slovensko)
- Univerzita v Nové Gorici (Slovinsko)

V zahraničí se jiná spolupráce než v rámci Erasmus + orientuje logicky především na oblast jižního Polska a severního a západního Slovenska. Zde je ÚA svázán dohodami o vědecké a pedagogické spolupráci s Instituty Archeologii univerzit ve Wrocławu a Krakově, Katedrou archeologie univerzity v Nitre a Archeologickým ústavem SAV v Nitre, i se zbylými významnými archeologickými institucemi v těchto oblastech, i když s nimi konkrétní písemné dohody nemá: Instituty Archeologii etnologii PAN a Archeologickými muzei v Krakově a Wrocławu, Akademií Umiejętności v Krakově, Centrum Dziedzictwa Kulturowego Katowice a řadou jihopolských, zejména hornoslezských muzeí – především v Opole, Bytomi, Raciborzi, Bielsku – Białé, Katowcích, Gliwicích, Cieszyně atd.

Kromě programu Erasmus+ mohou studenti i pedagogové ÚHV i ÚA využívat další dotační programy administrované Domem zahraničních služeb (stipendia Akademické informační agentury, CEEPUS apod.). Z významných krátkodobých mobilit akademických pracovníků v oblasti historické vědy můžeme zmínit např. účast Mariana Hochela na prestižní The Attingham Summer School na přelomu června a července 2022.

Studenti navazujícího magisterského a doktorského studia mají možnost realizovat krátkodobé vědecko-výzkumné pobyty díky menším institucionálním projektům (SGS, IGS). Krátkodobé vědecko-výzkumné pobyty pedagogů ÚHV na zahraničních badatelských pracovištích jsou realizovány i v rámci rozvojových projektů (projekty řešené v rámci Institucionálního plánu SU v Opavě) a dalších realizovaných projektů (GAČR, NAKI).

Ve sledovaném období byla na půdě ÚHV realizována řada krátkodobých i dlouhodobých mobilit zahraničních odborníků z řad akademických pracovníků i doktorandů. Většina pedagogických mobilit a krátkodobých stáží zahraničních odborníků je uskutečňována přes program Erasmus+. Mezi odborníky ze zahraničních partnerských univerzit, kteří v posledních několika letech navštívili v rámci uvedeného programu ÚHV, můžeme jmenovat např. Urszulu Kicińskou, Wiktorii Kudela-Świątek, Huberta Mazura, Bartosze Drzewieckiego, Małgorzatu Ruchniewicz nebo Pawla Jaworského (všichni Polsko), ze Slovenska potom např. Danielu Roškovou nebo Miroslava Palárika. Krátkodobé mobility zahraničních odborníků byly ve sledovaném období realizovány také v rámci projektů rozvoje VaV kapacit (HR AWARD), a to jak výzkumné stáže (Tomasz Przerwa, Polsko), tak mobility zaměřené na pedagogickou činnost (Tatjana Bayer, Rakousko). Ze stejného zdroje byly financovány rovněž zahraniční badatelské pobyty pracovníků ÚHV (Vídeň, Wrocław). Z dlouhodobých mobilit (minimálně jeden semestr) připomeňme např. pedagogickou stáž dr. hab. Radosława Domke, prof. UZ (Uniwersytet Zielonogórski), který v ZS 2023/2024 realizoval na ÚHV přednáškový cyklus s názvem „A Historical Analysis of Poland in the 20th and 21st Centuries“. Z dlouhodobějších studentských mobilit zahraničních studentů lze zmínit např. semestrální stáž tehdejšího doktoranda Tomasze Zawadzkiego (Uniwersytet Śląski w Katowicach, LS 2022/23).

Pokud jde o spolupráci ÚA se zahraničím, nejvýrazněji se jeví spolupráce s univerzitou ve Wrocławu. V jejím rámci proběhl geomagnetický průzkum spojený s vyhodnocováním leteckých snímků a mapových podkladů z internetu v r. 2020 na neolitickém sídlišti s rondelem v Litomyšli – Nedošíně a v r. 2023 na údajné lokalitě ve Spálově – Luboměři. 25.8. 2020 byl rovněž realizován společně připravený vzdělávací workshop k moderním metodám v archeologii pro studenty ÚA. V hodnoceném období přednesli na ÚA akademičtí pracovníci z UW r celkem 7 přednášek, 3 jednosemestrální předměty (kredit B) v jazyce anglickém připravili pro profesní bakalářský program Archeologie (se specializacemi), běžící na ÚA. V přípravě je společný projekt (pracovní název) „Kamienie łączą ludzi /Kameny spojují lidi“ v rámci česko-polských projektů (leading – Instytut Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego) u NCN a GAČR. Měl by být podán na konci r. 2024. Dále na ÚA přednesli 4 přednášky pracovníci Katedry archeologie UKF, 2 přednášky pracovníci Archeologického ústavu SAV v Nitře, po 1 přednášce pracovníci Jagellonské univerzity v Krakově a Památkového ústavu v Nitře. Na druhé pololetí r. 2024 jsou dohodnuty 2 přednášky pracovníků Instytutu Archeologii i Etnologii PAN v Krakově.

Naopak ÚA byl jedním ze spoluorganizátorů konference „XXII Śląskie Sympozjum Archeologiczne“, Koszęcin 29. 9. – 1. 10. 2022 kde vystoupili 3 jeho pracovníci se 4 příspěvky, po 1 příspěvku pronesli na mezinárodních konferencích „50 let petroarcheologii etc.“, Wrocław 2020, „Najcenniejsze zabytki archeologiczne etc.“, Bytom 2021; 41. mezinárodní konference „Otázky neolitu a eneolitu etc.“, Palárikovo 2022, Tři pracovníci ÚA se zúčastnili (jen jako auskultanti) on-line konference „Present and future of Archaeology, Kraków 2021, tři pracovníci se zúčastnili konference Archaeologia Historica v roce 2023, z toho jeden se účastní pravidelně. Dále přednesli v hodnoceném období 2 přednášky na Jagellonské univerzitě v

Krakově, 2 přednášky na Instytutu Archeologii na Univerzité ve Wrocławu a 2 přednášky na Archeologickém ústavu SAV v Nitře.

Jak bylo zmíněno, uvedené oboustranné kontakty na bázi mobilit umožňují rozvíjet další spolupráci v oblasti tvůrčí činnosti. Přední zahraniční badatelé a akademici z partnerských zahraničních pracovišť se tak pravidelně účastní mezinárodních workshopů a konferencí pořádaných nebo spolupořádaných Ústavem historických věd. Pravidelně se badatelé ze Slovenska, Polska i Rakouska účastní Opavských historických symposií (pořádáno každoročně od roku 2020) a podílejí se rovněž na přípravě kolektivních monografií z nich vzešlých. S evropskými odborníky na problematiku dějin střední Evropy spolupracují obě výzkumná centra při ÚHV. Řada mezinárodních setkání (workshopů, konferencí a letních škol) byla realizována v rámci projektů Mezinárodního Visegrádského fondu (*Těšínské Slezsko 1920–1921*, projekt č. 22010278; *Little (Big) Women. Summer School of Historical Sources for Family Research and Gender History*, projekt č. 22230253). V souvislosti s těmito projekty byla také umožněna realizace krátkodobých mobilit zahraničních akademických pracovníků a studentů (Polsko, Slovensko, Ukrajina). ÚHV každoročně organizuje ve spolupráci s odborníky ze slovenských partnerských univerzit mezinárodní workshop zaměřený na široce pojímanou problematiku latinského jazyka (2021 – *Mezinárodní kolokvium Všechny cesty vedou do Říma*, 2022 – *Rozkošatělý strom antiky v evropskou půdu zasazený*. Mezinárodní kolokvium, 2023 – *15. mezinárodní workshop Quidquid discis, tibi discis*). Jako spolupořadatel se ÚHV podílel např. na organizaci mezinárodního workshopu Hledání jistoty (2021, ve spolupráci s Centrem medievistických studií Praha). Jednotliví pracovníci ÚHV působí jako spoluorganizátoři významných mezinárodních konferencí a workshopů. Jmenovat můžeme např. Miloše Zapletala (člen programového výboru a ideový autor cyklu konferencí Young Musicology, spoluorganizátor konference Young Musicology Belgrade: Shaping the Present by the Future, 24.–26. 9. 2020, Bělehrad, Srbsko) nebo Bogusława Czechowicze (organizátor panelu v rámci mezinárodní sekce, VIII Kongres Mediewistów Polskich, Katowice, 23.–24. 9. 2022).

Mezi pracovníky v oblasti vzdělávání Historické vědy pravidelně prezentujícími badatelské výsledky na významných mezinárodních fórech můžeme zmínit Irenu Korbelářovou (Międzynarodowe Forum Muzeów Domowych 2020, v roce 2022 jako organizátorka, předsedkyně Międzynarodowe Centrum Studiów Śląskich, místopředsedkyně Polsko-Czeskie Towarzystwo Naukowe), Hanu Komárkovou (např. International Medieval Congress Leeds – pravidelně v letech 2020–2022, MECERN 2021, Academia Silesia Königswinter 2023), Ilonu Matejko-Peterkovou (např. Historic cadastres in Europe: source material and state of research Innsbruck 2020), Miloše Zapletala (členem Arbeitsgemeinschaft für die Musikgeschichte in Mittel- und Osteuropa an der Universität Leipzig, členem Royal Musical Association) nebo Mariana Hochela (např. Cantieri di Storia Sissco 2021, Virtual Joint Napoleonic Congress Toronto 2021). Vedoucí Oddělení muzeologie, památkové péče a kulturního dědictví Marian Hochel je rovněž členem International Napoleonic Society (INS) se sídlem v Montrealu (Kanada). Martin Pelc je korespondenčním členem Historische Kommission für Böhmisches Länder e. V. a členem Stálé konference českých a rakouských historiků ke společnému kulturnímu dědictví. Vedoucí Oddělení historie Igor Zmeták je členem Carl Heinrich von Heineken Gesellschaft e.V. Deutschland, Altdobern.

Pracoviště v uvedené oblasti vzdělávání jsou (i prostřednictvím výzkumných center) zapojena do mezinárodních odborných grémií: International Council of Museums (ICOM), Międzynarodowe Centrum Studiów Śląskich przy Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich (Mezinárodní centrum slezských studií při Konferenci rektorů slezských univerzit), Polsko-Czeskie Towarzystwo naukowe, Sieć Muzeów Domowych, Zespół koordynacyjno-programowy, Historische Kommission für die Böhmisches Länder.

4. Výsledky a dopady tvůrčí činnosti

4.1 Přehled interních a externích vědecko-výzkumných projektů realizovaných v období posledních 5 let.

Za sledované období se ÚHV a UA může vykázat celou řadou řešených projektů, ať už základního výzkumu, aplikovaného výzkumu nebo projektů rozvojových. S ohledem na minulou hodnotící zprávu lze konstatovat, že se na ÚHV podařilo udržet nastavený trend participace na zahraničních projektech. Ve sledovaném období byly na ÚHV řešeny dva Visegradské projekty. A to projekt doktora ÚHV PhDr. Tomáše Ruska *Těšínské Slezsko 1920-2020 (2021)*, reg. č. 22010278, který byl řešen ve spolupráci s Muzeem Śląska Cieszyńskiego (PL). Hlavním výstupem projektu bylo uspořádání výstavy věnované roku 1920 na Těšínsku (vernisáž 25. 2. 2022) a uspořádání mezinárodní vědecké konference Międzynarodowa konferencja: Spory graniczne po Wielkiej Wojnie 1918–1921, které se účastnili badatelé z celé Evropy. Dalším Visegrádským projektem byl projekt Mgr. Hany Komárkové, Ph.D. *Little (Big) Woman Summer School of Historical Sources for Family Research and Gender History*, reg. č. 22230253. Spoluřešiteli projektu byl Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (PL), Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach (SK) a Ukrainian Catholic University. Výstupem z projektu byly dva mezinárodní workshopy konané na Slezské univerzitě v Opavě a závěrečná monografie – Hana Komárková. *Little (Big) Women. Summer School of Historical Sources for Family Research and Gender History. The Textbook*. Opava 2023. Pracovníci ÚHV se také zapojili do řešení projektů zahraničních partnerů – Mgr. Ilona Matejko-Peterka, Ph.D. spolupracovala na projektu *Der Franziszeische Kataster in Österreichisch Schlesien (1824–1871)*, FWF-Projekt, reg. č. P30396, který řešila Leopold-Franzens Universität Innsbruck. Doc. Mgr. Petr Kozák, Ph.D. je členem řešitelského kolektivu v projektu NKFI (Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal), reg. č. 134690, s názvem *A magyar királyi udvar személyi összetétele a Mátyás- és a Jagelló-korban (1458–1526). Életrajzi lexikon / The Hungarian Royal Court in the Reign of King Matthias and the Jagiellonian Kings (1458–1526). A Biographical Encyclopedia* (doba řešení 2020–2024). Mezinárodní rozměr má také projekt *Česko-polského fóra* (poskytovatel Ministerstvo zahraničních věcí ČR), kde řešitelkou za ÚHV byla prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr. Projekt byl zaměřen na uspořádání konference Média – Dějiny – Společnost. Mediální symposium II. kongresu polské bohemistiky a české polonistiky 2023, která se konala 9. 10. 2023 v Opavě a následně 17. – 18. 10. 2023 v Praze.

Kromě projektů zahraničních poskytovatelů byla na ÚHV a UA řešena také řada projektů domácí provenience. Na prvním místě je nutno vyzdvihnout úspěšně řešené projekty Grantové agentury ČR. V období 2020–2024 byly na ÚHV řešeny tři projekty GA ČR. V letech 2019–2021 byl řešen projekt, jehož hlavním řešitelem byl prof. PhDr. Jiří Knapík, Ph.D., *Pionýrská organizace a proměny socialistického dětského kolektivu v českých zemích (1949–1968)*, reg. č. 19-10233S. Výstupem byla oceňovaná monografie *Pionýři, malované děti? Pionýrská organizace ČSM a dětský kolektiv (1949–1968)*, Praha 2022. Další projekt GA ČR byl v letech 2019–2021 řešen doc. Mgr. Martinem Pelcem, Ph.D. – *Sport jako podívaná: Zrod sportovního diváctví a fanouškovství v českém prostředí (do roku 1945)*, reg. č. 19-10401S. Výsledkem tohoto projektu byla monografie *Na football! Fotbalové diváctví a fanouškovská kultura v českých zemích do roku 1939*, Praha 2022, která byla velmi pozitivně přijata odbornou i širokou veřejností. Tento projekt byl také oceněn čestným uznáním předsedy Grantové komise České republiky jako jeden z nejlépe hodnocených projektů v daném roce. Doc. Martin Pelc získal v roce 2022 další projekt GA ČR (doba řešení 2023–2025): *Šlaraftie: prvek hry v kultuře 19. století*, reg. č. 23-04979S. ÚHV má současně dlouholetou tradici zapojování studentů do vědecké činnosti prostřednictvím řešení interních grantů SGS zaměřených na základní výzkum.

Ve sledovaném období bylo řešeno 16 těchto projektů, přičemž zapojeno do nich bylo 25 studentů magisterských a doktorských studijních programů. V rámci řešení SGS projektů bylo také vydáno několik odborných monografií a odborných studií. Na ÚA 4 projekty SGS se zapojením 8 posluchačů. Výstupem projektů byly články v recenzovaných časopisech (vč. Jimp a Jsc), prezentace na odborných konferencích, přednášky pro veřejnost atd.

Významné bylo přitom i zapojení ÚHV do řešení projektů aplikovaného výzkumu, především projektu typu NAKI. V letech 2018–2022 byly na ÚHV řešeny dva projekty NAKI II – *Kulinární dědictví českých zemí: paměť, prezentace a edukace*, reg. č. DG18P02OVV067, ve spolupráci s těmito institucemi: Národní zemědělské muzeum, s.p.o., University College Prague - Vysoká škola mezinárodních vztahů a Vysoká škola hotelová a ekonomická s.r.o., Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, a.s. a *Kulturní tradice českého rybářství ve světle jeho využití v cestovním ruchu a krajinotvorbě*, reg. č. DG18P02OVV057, kde hlavním řešitelem byla Česká zemědělská univerzita v Praze. V obou projektech byla řešitelkou za ÚHV prof. PhDr. Irena Korbelářová, Dr. Do obou projektů se navíc zapojili další pracovníci ÚHV. Doc. Mgr. Petr Kozák, Ph.D. byl členem řešitelského kolektivu v projektu NAKI II *Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení*, reg. č. DG20P02OVV008. Hlavními účastníky projektu byla Mendelova univerzita v Brně, Národní památkový ústav, Slezská univerzita v Opavě a Ústav geoniky AV ČR, v. v. i. Od roku 2023 je ÚHV zapojen také do řešení projektu NAKI III *Zámky v krajině moravskoslezského pomezí – nové formy prezentace nevyužitých historických objektů*, reg. č. DH23P03OVV035, kde hlavními řešiteli (kromě Slezské univerzity) je Národní památkový ústav a Univerzita Palackého v Olomouci. Dva projekty NAKI II (Historická krajina na pomezí Slezska a Moravy a Paměť moravských a slezských Sudet v ohrožení) byly řešeny také na ÚA (viz níže).

Kromě projektů základního a aplikovaného výzkumu bylo na ÚHV a ÚA řešeno také množství interních rozvojových projektů, zaměřených především na rozvoj výuky a zvyšování kvality výuky poskytované ústavem. Část rozvojových projektů byla zaměřena na rozvoj profesního vzdělávání u studijních programů ÚHV, včetně posilování výuky v terénu prostřednictvím terénních praxí a exkurzí (např. projekt ISIP, P02, 2019–2021). ÚHV se podílel také na řešení projektu ESF OP VVV CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002400 *Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě*, v jehož rámci se financovaly také vědecké aktivity – příkladem může být vydání odborné monografie pracovníka ÚHV Miloše Zapletala, Ph.D. *Hudebně-muzeologické myšlení od 18. století do roku 1945*, Opava 2022.

V uplynulých pěti letech (2020-2024) bylo/je na ÚA řešeno, ev. spoluřešeno 7 projektů:

Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2016-2022 (NAKI II):

1. Janák, Vratislav. Historická krajina na pomezí Slezska a Moravy (řešitel)
2. Kováčik, Peter. Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení (řešitel)

Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje národní a kulturní identity na léta 2023-2030 (NAKI III):

1. Rosová, Romana. Zámky v krajině moravskoslezského pomezí (za ÚA dva členové týmu)

Granty Studentské grantové soutěže (SGS)

1. Janák, Vratislav 2020. Využívání grafitu v severní části moravsko-českého pomezí v pravěku a středověku (řešitel).
2. Janák, Vratislav 2021. Spongolitová štípaná kamenná industrie v neolitu severní části moravsko – českého pomezí (řešitel).
3. Janák, Vratislav 2022. Aktuální problémy výzkumu moravsko – českého pomezí (řešitel).

4. Janák Vratislav 2023. Význam sídliště v Litomyšli – Nedošíně 11 pro počátky mladého neolitu v Poodří a Polabí

4.2 Společenský dopad a význam realizované tvůrčí činnosti (spolupráce s praxí)

S ohledem na fakt, že celá řada studijních programů realizovaných ÚHV a UA je profesně zaměřena, tvoří spolupráce s praxí nezbytnou součást výuky a aktivit obou ústavů. Spolupráce s praxí neprobíhá pouze v rovině vzdělávací, ale pracovníci ÚHV a UA se zúčastnili také kulatých stolů a workshopů zaměřených na zkvalitnění výuky historických oborů. Příkladem může být *Kulatý stůl: Možnosti společných aktivit při zkvalitňování vzdělávání studentů v oblasti historických věd*, který proběhl 24. 11. 2021 ve spolupráci se Zemským archivem v Opavě a Národním památkovým ústavem/územní pracoviště Ostrava. Jak je patrné z předcházející části věnované projektovým aktivitám, spolupráce s institucemi z praxe má své nezpochybnitelné místo ve vědeckých aktivitách ÚHV a UA, především v oblasti aplikovaného výzkumu, kde se daří pokračovat v již nastolených trendech interdisciplinární spolupráce.

ÚA spolupracuje v ČR především s institucemi, se kterými je mimo jiné vázán dohodami o výkonu praxí: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v.v.i., Slezské zemské muzeum v Opavě (Archeologické oddělení), Národní památkový ústav, Ú.O. P. Ostrava (Archeologické odd. Opava), Archaia Olomouc, z.ú., Regionální muzeum v Litomyšli (Archeologické oddělení), dále pak s muzei v horním Poodří (tedy především Moravskoslezském kraji), i když s nimi není svázána žádnou písemnou dohodou: muzea v Jeseníku, Odrách, Hranicích, Novém Jičíně, Bruntále, Ostravě, Českém Těšíně.

V hodnoceném období spolupracoval: srv. výše – ÚA s RM Litomyšl na 3 sezónách sondáží na neolitickém sídlišti v Litomyšli – Nedošíně (zároveň i praxe studentů), při realizaci výstavy Neznámé archeologické nálezy z Oderska (Městské muzeum Odry) a Po stopách nejstarších zemědělců (RM Litomyšl), při řešení projektů SGS: 4/2020, 6/2021, 4/2022, 6/2023 (viz výše), dále odborné workshopy za sezóny 2021 a 2022 aj. Konečně také různé aktivity (výstavy, konference, workshopy, publikace) ve spolupráci s PřF UP v Olomouci, Ústavem geoniky AV ČR, Ostrava, v.v.i., VŠB – Technická univerzita, Stavební fakulta, Ostrava, NPÚ Ú.O.P. Ostrava v souvislosti s účastí těchto institucí na řešených projektech NAKI (srv. výše).

Důraz na spolupráci s praxí je patrný z profilace studijních programů realizovaných na ÚHV a UA, kde drtivá většina nabízených programů obsahuje praxi, která je realizována ve spolupráci s partnery prostřednictvím rámcových dohod. Studenti mohou realizovat praxe v rozličných institucích z oblasti historie, památkové péče, kulturního dědictví, muzejnictví nebo archivnictví. Mezi hlavní partnery patří Národní památkový ústav, Zemský archiv v Opavě, Slezské zemské muzeum, Muzeum Novojičínska, Muzeum v Bruntále nebo Turistická oblast Opavské Slezsko, z.s., Euroregion Praděd a celá řada dalších. Partnery pro výkon praxí ÚA, viz. výše.

Studenti ÚHV se také pravidelně účastní exkurzí a terénních praxí, které jsou součástí výuky a studenti jsou zapojeni i do vlastní přípravy exkurze, především v případě studijního programu Kulturní dědictví v regionální praxi. Kromě toho pro studenty historických oborů proběhla v roce 2023 také exkurze „Spišské poklady I.“ zaměřená na historické památky Vysokých Tater. Studenti ÚA se v roce 2024 zúčastnili exkurze do Archeoparku Chotěbuz – Podobora.

Ve výuce obou ústavů je využívána řada odborníků z praxe nebo se zkušeností s praxí, na ÚHV zejména při zabezpečování výuky archivnictví, památkové péče, muzeologie, archeologie apod.: jde především o tyto odborníky:

- Ing. arch. Miloš Solař, Ph.D. (Národní památkový ústav)

- Mgr. Lucie Augustinková, Ph.D., (VŠB-TUO, dříve Národní památkový ústav)
- doc. PhDr. ing. arch. Miloš Matěj, Ph.D. et Ph.D. (Národní památkový ústav)
- Mgr. Markéta Kouřilová (Národní památkový ústav)
- Mgr. Michal Zezula (ředitel Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Ostravě)
- Mgr. Markéta Haničáková, Ph.D. (Slezské zemské muzeum)
- PhDr. Ondřej Haničák (Slezské zemské muzeum)
- PhDr. Jaromíra Knapíková (Zemský archiv Opava)

Na ÚA jsou do výuky zapojeni tito odborníci z praxe:

- Mgr. Dana Fialová, Ph.D. (t.č. mateřská)
- dr Mirosław Furmanek (Uniwersytet Wrocławski)
- Mgr. Jakub Halama, Ph.D. (Vlastivědné muzeum v Šumperku)
- Mgr. Martin Hložek, Ph.D. (Západočeská univerzita)
- PhDr. Jiří Juchelka, Ph.D. (Slezské zemské muzeum)
- doc. PhDr. Pavel Kouřil, CSc. (archeologický ústav AVČR)
- dr hab. Mirosław Masojć prof. UWr (Uniwersytet Wrocławski)
- Mgr. Inna Mateiciucková, Ph.D. (Masarykova univerzita)
- RNDr. Jakub Miřijovský, Ph.D. (Univerzita Palackého v Olomouci)
- Mgr. Ondřej Mlejnek, Ph.D. (ERCA)
- Mgr. Jana Němcová (Regionální muzeum v Litomyšli)
- Mgr. et Mgr. Jakub Novák, Ph.D. (NPÚ ÚOP Olomouc)
- RNDr. Miriam Nývltová Fišáková, Ph.D. (Masarykova univerzita)
- doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc. (Karlova univerzita)
- RNDr. Stanislav Popelka, Ph.D. (Univerzita Palackého Olomouc)
- Prof. RNDr. Antonín Přichystal, CSc., DSc. (Masarykova univerzita)
- doc. PhDr. Matej Ruttkay, CSc. (SAV)
- Prof. PhDr. Stanislav Stuchlík, CSc. (emeritní profesor AÚ AVČR)
- Mgr. Samuel Španihel, Ph.D. (Muzeum regionu Valašsko)
- RNDr. Josef Večeřa (Česká geologická služba)
- Mgr. Vojtěch Wertich, Ph.D. (Masarykova univerzita)
- RNDr. Michal Živný, Ph.D. (Ostravská univerzita)

4.3 Přehled nejvýznamnějších dosažených výsledků za posledních 5 let

Vědecké aktivity pracovníků ÚHV jsou úzce propojené s výše registrovanými projekty a z hlediska kvality publikační činnosti lze poslední období charakterizovat jako etapu, kdy je postupně opouštěna Metodika MŠMT 2017+ a pracovníci se adaptují na nový způsob hodnocení, tzn. na odborné studie v indexovaných časopisech (Jsc, Jimp) a studie publikované v zahraniční (anglickojazyčné aj.). Nezanedbatelný je rovněž podíl doktorandů, kteří se však uplatňují spíše v ostatních recenzovaných časopisech (Jost). Úplný přehled publikační činnosti je součástí ročenek ÚHV / ÚA, respektive FPF SU.

V období, kdy hodnocení tvůrčí činnosti určovala metodika 2017+, dosahoval ÚHV výkonnost přes 2000 bodů (RIV). Některé výsledky byly navíc vybrány k hodnocení či bonifikovány v rámci modulu 1 dle Metodiky 2017+ (2019 – M. Pelc, J. Knapík; 2020 – P. Kozák, I. Korbelářová, I. Matejko-Peterka). V nyní hodnoceném období je vykazováno 9 studií v indexovaných časopisech (z toho šest v zahraničí). Výrazný je rovněž podíl odborných monografií (viz níže).

Výsledky tvůrčí činnosti v oblasti Historické vědy za období 2020–2024 (v závorce počty za ÚA):

Přehled tvůrčí a publikační činnosti	v ČR	v zahraničí	CELKEM
Knihy, odborné monografie	21 (6)	5	26 (6)
Články Jimp	0 (2)	2	2 (2)
Články Jsc	3 (5)	4	7 (5)
Články Jost	24 (12)	22	46 (12)
Kapitoly v knihách / sborníky	44 (35)	23 (1)	67 (36)
Učební texty	18	0	18
CELKEM	170	57	227

V závorkách – výsledky ÚA.

Pozn.: Registrovány jsou pouze tvůrčí výsledky akademických pracovníků za uvedené období (za r. 2024 některé v tisku).

Vzhledem k tvůrčím výsledkům pracovníků ÚHV je podstatné i to, že vydává vědecké periodikum *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*, které navázalo na příležitostnou sborníkovou řadu *Acta historica et museologica*. V tomto časopise je dáván prostor tématům z kulturních dějin a dějin Slezska. V roce 2023 byl publikován již šestnáctý svazek této řady. AH USO jsou od května 2010 zařazena na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice a od dubna 2017 v databázi The European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS). Připomínáme rovněž sborníkovou řadu OHS (od 2022). Také v případě ÚA přispívá k tvůrčím aktivitám pracovníků i vlastní ediční řada *Acta archaeologica Opaviensia*. V rámci publikační činnosti výzkumných center zároveň vzniká ucelená řada publikací doktorských studentů.

Výběr nejvýznamnějších výsledků tvůrčí činnosti ÚHV (2020–2024)

Kompletní bibliografie jednotlivých pracovníků je k nahlédnutí na stránkách ústavů a ve výročních zprávách FPF SU.

Knihy

CZECHOWICZ, Bogusław – MATEJKO-PETERKA, Ilona – KLOCH, Bogdan – SPERKA, Jerzy (edd). *Opavští Přemyslovci v dějinách a kultuře / Opawscy Przemyslidzi w dziejach i kulturze*. Opava: Slezská univerzita v Opavě – Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2022. 430 s. ISBN 978-80-7510-516-5, Slezská univerzita v Opavě (print), ISBN 978-80-7510-517-2, Slezská univerzita v Opavě (online), ISBN 978-83-932082-6-5, Uniwersytet Śląski w Katowicach (print).

CZECHOWICZ, Bogusław. *Idea i państwo. Korona Królestwa Czech w latach 1457-1547. IV. Król i stany. 2. Książęta i szlachta. A. Książęta i hrabiowie*. Wrocław: Quaestio, 2020. 374 s. ISBN 978-83-65815-25-5 (vyšlo v březnu 2021)

CZECHOWICZ, Bogusław. *Idea i państwo. Korona Królestwa Czech w latach 1457-1547. 4. Król i stany. 2. Książęta i szlachta. 3. Rycerze, włodykowie i inni „urodzeni”*. Wrocław: Quaestio, 2022. 584 s. ISBN 978-83-65815-54-5.

CZECHOWICZ, Bogusław. *Migotanie przeszłości. Prace z historii sztuki i historii historiografii (głównie) Śląska*, Wrocław: Liberum verbum 2020, 220 s. ISBN 978-83-66358-37-9.

CZECHOWICZ, Bogusław. *Stołeczne miasto Wrocław. Przewodnik po zapomnianej historii śląskiej metropolii*, Wrocław: Ekograf 2020, 144 s. ISBN 978-83-65828-55-2.

CZECHOWICZ, Bogusław. *Wokół Pragi i Wrocławia. Studia nad przeszłością i o tym, co po niej zostało*. 1. vyd. Wrocław: Jaks, 2023. 190 s. mimo edice. ISBN 978-83-62663-11-8.

- GILAROVÁ, Lucie, Jaromíra KNAPÍKOVÁ, Jiří KNAPÍK a Vít NĚMEC. „*Kmeny srostou v jeden strom.*“ *Vzpomínky dědičky opavské firmy Altschul Ruth Neumanové (1921–1997).* Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2021. 108 s. ISBN 978-80-7510-478-6
- HOCHTEL, Marian. *Vivant Denon a kouzlo empiru: Napoleonova hvězda, která oživuje duši.* Opava: Slezská univerzita v Opavě – Praha: Togga, 2020. 420 s. ISBN 978-80-7476-202-4.
- HOCHTEL, Marian: Pamatují Napoleona (II). *Struktury umělecké (re)prezentace Napoleona Bonaparta a osobností jeho doby.* Praha: Národní památkový ústav 2023, 264 s. ISBN 978-80-7480-192-1. (vyšlo 2024)
- JANÁK, Dušan – KORBELÁŘOVÁ, Irena – PAULÍČEK, Miroslav – PREISSOVÁ-KREJČÍ, Andrea – ŽÁČEK, Rudolf. *Jídlo není jenom „něco k jídlu“. Tradiční stravování a pokrmy jako součást regionální a národní identity ve vědomí a paměti současné společnosti,* Opava: Slezská univerzita v Opavě 2020, 286 s., ISBN 978-80-7510-428-1.
- KNAPÍK, Jiří – KRÖMER, Tomáš. *Zdeněk Jerman osobně. Zapomenutý opavský novinář a spisovatel (1910–1971).* Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, Slezská univerzita v Opavě, 2023, 360 s. ISBN 978-80-7510-570-7 (Knapík - podíl 85 %)
- KNAPÍK, Jiří a kol. *Cesta do hlubin duše opavského študáka. Mladá kultura Opavy ve „Studentském časopise“ 1922–1938. (Texty, karikatury, vzpomínky.).* Opava: Slezská univerzita, 2022. 312 s. ISBN 978-80-7510-518-9.
- KNAPÍK, Jiří a kol. *Pionýři, malované děti? Pionýrská organizace ČSM a dětský kolektiv (1949–1968).* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2022. 542 s. ISBN 978-80-7422-837-7.
- KNAPÍK, Jiří. *Heller & Kristian aneb opavská Vest pocket revue (1933). (Hra „Kaolin a Majolika“ a inspirace Osvobozeným divadlem. Edice pramenů),* Opava: Slezská univerzita v Opavě 2020, 215 s. ISBN 978-80-7510-414-4.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena (ed.) – DLUHOŠOVÁ, Radmila – KOZÁK, Petr – MORÁVKOVÁ, Naděžda – STUHLÍKOVÁ, Jana – VYMĚTALOVÁ, Karla – ŽÁČEK, Rudolf – SOBOTKOVÁ, Jitka. *Kulinární dědictví Čech, Moravy a Slezska. Tematická výběrová encyklopedie.* 1. vydání. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2022. 386 s. ISBN 978-80-7510-532-5.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena (ed.) – DLUHOŠOVÁ, Radmila – SOBOTKOVÁ, Jitka. *Paměť chuti. Receptáře a kuchařské knihy jako specifické prameny pro poznání kulinární kultury a kulinárního dědictví českých zemí,* Opava: Slezská univerzita v Opavě 2020, 604 s. ISBN 978-80-7510-439-7.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena (Hg.) – DLUHOŠOVÁ, Radmila (Hg.) – MATEJKO-PETERKA, Ilona – TVARŮŽKOVÁ, Michaela – ŽÁČEK, Rudolf. *Begräbniskultur an den Höfen der Herzöge von Liegnitz-Brieg in der frühen Neuzeit. Beiträge und Materialien.* Troppau: Schlesische Universität in Troppau, 2022. 726 s. ISBN 978-80-7510-496-0 (print), ISBN 978-80-7510-495-3 (online).
- KORBELÁŘOVÁ, Irena a kol. *Rybí kuchyně českých zemí. Kulturně-historické tradice a současné aspekty.* Opava – Praha: Power Print, 2021. 300 s. ISBN 978-80-7510-472-4
- KORBELÁŘOVÁ, Irena. *Metodika identifikace a dokumentace kulinárního dědictví.* první. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. 204 s. ISBN 978-80-7510-533-2.
- KOZÁK, Petr (člen aut. kol.); BARCIAK, Antoni – MÜLLER, Karel a kol. *Regesty listin uložených v Horním Slezsku IV (1476–1500). Regesty dokumentów przechowywanych na Górnym Śląsku IV (1476–1500).* Opava – Opole – Katowice: Zemský archiv v Opavě, Archiwum Państwowe w Opolu, Archiwum Państwowe w Katowicach, 2021. 151 s. ISBN 978-80-87632-81-9
- PELC, Martin a kol.: *Slezští zemští prezidenti 1849–1928.* Opava. Slezská univerzita v Opavě, 2022. 240 s. ISBN 978-80-7510-519-6 (vl. podíl 30 %).
- PELC, Martin. *Na football! Fotbalové diváctví a fanouškovská kultura v českých zemích do roku 1939.* Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2022. 381 s. ISBN 978-80-7422-845-2.
- PRIX, Dalibor (člen autorského kolektivu). SAMEK, Bohumil – Kateřina DOLEJŠÍ (eds.). *Umělecké památky Moravy a Slezska. 3. P–O. 3.1.* Praha: Academia, 2021. ISBN 978-80-200-3122-8; SAMEK, Bohumil – Kateřina DOLEJŠÍ, (eds.). *Umělecké památky Moravy a Slezska. 3. P–O. 3.2.* Praha: Academia, 2021. 1240 s., 3366 vyobrazení ISBN 978-80-200-3122-8
- VYMĚTALOVÁ, Karla: *Kulinární kultura českých zemí. Výběrová bibliografie.* Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2022. 621 s. ISBN 978-80-7510-510-3.
- ZAPLETAL, Miloš. *Hudebně-muzeologické myšlení od 18. století do roku 1945.* Opava: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2022. 135 s. ISBN 978-80-7510-515-8.

ZMETÁK, Igor a kol. *Trenčianske Mitice. Monografia obce*. Trenčianske Mitice: Obec Trenčianske Mitice, 2022. 429 s. ISBN 978-80-570-4077-4 (vlastní podíl 20 %).

Certifikovaná metodika (Nmet)

KORBELÁŘOVÁ, Irena. *Metodika identifikace a dokumentace kulinárního dědictví*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2022, Národní úložiště šedé literatury NTK, <<http://www.nusl.cz/ntk/nusl-512213>>

Studie (Jimp)

KOZÁK, Petr. Dvořané neuherského původu na stránkách knih účtů dvora krále Vladislava II. z let 1494–1495: Příspěvek k fungování uhersko-české personální unie v době jagellonské. *Historický časopis*. Bratislava: Historický ústav SAV, 2021, roč. 69, s. 193–222. ISSN 0018-2575

KOZÁK, Petr. Víno, pivo, medovina... : Sociální a kulturní aspekty konzumace alkoholu na jagellonských dvorech přelomu 15. a 16. století. *Historický časopis*. Bratislava: Historický ústav SAV, 2023, roč. 71, č. 4, s. 601-624. ISSN 0018-2575. doi:10.31577/histcaso.2023.71.4.3.

Studie (Jsc)

CZECHOWICZ, Bogusław: Sources and Ways of Wrocław's Promotion in the Structures of the Bohemian Crown in the Luxembourg Era: Polemic Recapitulation. *The City and History*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, 2021, roč. 10, č. 2, s. 6–36. ISSN 1339-0163.

DORKO, Branislav – PELC, Martin. Arizace humoru: Spolky Urschlaraffia v letech 1925–1938. *Časopis Matice moravské* 2024 (v tisku).

KNAPÍK, Jiří. Jiskry v Pionýrské organizaci ČSM (1959–1967). *Historica. Revue pro historii a příbuzné vědy*. Ostrava: Katedra historie, Filozofická fakulta, Ostravská univerzita, 2021, roč. 12, č. 1, s. 91–107. ISSN 1803-7550

KOMÁRKOVÁ, Hana. 12. Natural disasters and crises in Silesian medieval chronicles. In Michaela Antonín-Malaníková, Beata Mozejko, Martin Nodl. *Pre-modern Towns at the Times of Catastrophes East Central Europe in a Comparative Perspective*. 1. vyd. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2023. s. 159-170. ISBN 978-1-032-34737-0. doi:10.4324/9781003323587.

PELC, Martin. Football stadiums and the production of space in Czech Cities till 1939. *The City and History*. Košice: UPJŠ, 2020, roč. 9, no. 2, s. 43–59. ISSN 1339-0163

PELC, Martin. The World Cup Final 1934 as a Defining Moment in Czechoslovak Football Culture. *Soccer & Society*. London: Routledge, 2021, 23, 2022, no. 2, s. 173-186. ISSN 1466-0970

RADEK, David. Kdo byl Bolek Opavský? Několik poznámek k tzv. Výpovědi krále Jana. *Mediaevalia Historica Bohemica*. Praha: Historický ústav AV ČR, 2020, roč. 23, č. 2, s. 1-19, 20 s. ISSN 0862-979X

ZAPLETAL, Miloš. Hudební muzeum a hudební knihovna: typologická polarizace. *Museologica Brunensia*. 2023, roč. 12, č. 1, s. 31-46. ISSN 1805-4722. doi:10.5817/MuB2023-1-3.

Studie (Jost)

CZECHOWICZ, Bogusław. Bogusław X w Czechach. Nieznane wyobrażenie szczecińskiego księcia na zamku w Pisku z 1479 roku. In *Przegląd Zachodniopomorski* 35, 2020, s. 23–40. ISSN 0552-4245.

CZECHOWICZ, Bogusław. *Dlaczego Valentin Krautwald napisał autobiografię arcybiskupa Ernesta z Pardubic?* In *Kościół w społeczeństwie w Czechach i w Polsce*, red. Wojciech Iwańczak – Agnieszka Januszek-Sieradzka – Janusz Smołucha, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie 2020, s. 277–289. ISBN 978-83-7614-466-5.

CZECHOWICZ, Bogusław. Doba luksemburska (1310-1437) i jej habsburski epizod (1438-1457) w Koronie Czeskiej ze śląskiej perspektywy. Kilka uogólnień z okazji 666. rocznicy cesarskiej koronacji Karola IV w Rzymie. *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2021, roč. 76, č. 1, s. 5–24, ISSN 0037-7511; e-ISSN 2658-2082

CZECHOWICZ, Bogusław. *Między Rzymem i... Konstantynopolem. Reformacyjna sekularyzacja państwa jako epistemologiczny defekt (nie tylko) współczesnej nauki*. In *Reformacja: między ideą a realizacją. Aspekty europejskie, polskie, śląskie/Reformation: zwischen Idee und ihrer Umsetzung. Europäische, polnische und schlesische Aspekte*, red. Lucyna Harc – Gabriela Wąs, Kraków: Księgarnia Akademicka 2019, s. 147–162. ISBN 978-83-8138-042-3.

- CZECHOWICZ, Bogusław. Panowanie króla Jerzego ze śląskiej perspektywy (w 550. rocznicę śmierci monarchy). *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*, Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2021, roč. 76, č. 2, s. 105–125, ISSN 0037-7511; e-ISSN 2658-2082
- CZECHOWICZ, Bogusław: Czeskie kraje koronne v niewoli historiografického bohémocentryzmu. Wokół knihy Spolu i vedle sebe. České stavy a stavy země České koruny na prahu raného novověku, red. Lenka Bobková, Martin Čapský, Praha 2021 („Korunní země v dějinách českého státu”, t.9). *Res Gestae. Czasopismo Historyczne* 17, 2023, s. 264-283.
- CZECHOWICZ, Bogusław: Onomastyczny rekonesans u podnóża Biskupiej Kopy – przyczynki do dziejów biskupiego zagłębia na południe od Nysy w wiekach XIII, XV i XVI. *Nyskie Szkice Muzealne* 17, 2024, s. 115-147.
- DLUHOŠOVÁ Radmila – KORBELÁŘOVÁ, Irena – ŽÁČEK, Rudolf. Paměť, oživená minulost a zážitkové eventy. Na okraj interdisciplinarity a specifických informačních zdrojů probíhajícího výzkumu kulinárního dědictví českých zemí s přihlédnutím k Hlučínsku. In *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis* 13, 2020, s. 153–175. ISSN 1803-411X.
- HOCHTEL, Marian. Daň za modernitu: okolnosti kolaudace a zpřístupnění pavilonu pro Reinerovu fresku v zámecké zahradě v Duchcově v letech 1982–1983. In *Monumentorum Custos 2019. Časopis pro památky severozápadních Čech*, listopad 2020, s. 61–78. ISSN 1803-781X.
- HOCHTEL, Marian. Empire Style between Art and Propaganda? Reflections on the Napoleon’s Imperial Representation on the 200th Anniversary of His Death. *Napoleonic Scholarship. The Journal of The International Napoleonic Society*. 2022, roč. 2021–2022, č. 11, s. 12-23. ISSN 2563-8793.
- HOCHTEL, Marian. Napoleonic Memorabilia (Napoleonics) in the House of Blücher: “Hero of the Day” the Field Marshal Blücher and Napoleon’s Carriage from Waterloo at Raduň Chateau. *Napoleonic Scholarship. The Journal of The International Napoleonic Society*, Toronto: The International Napoleonic Society, 2019–2020, č. 10, s. 26–48. ISSN 2563-8793 (Print), ISSN 2563-8807 (Online)
- HOCHTEL, Marian. Otáčí se kola triumfálních vozů: od první Francouzské republiky k hrdům prvního a druhého císařství ve Francii. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2022, č. 15, s. 75–108. ISSN 1803-411X.
- HOCHTEL, Marian. Znovuzrozené impérium? Recepce imperiální vize à l’antique v aristokratických rezidencích (nejen) knížete Metternicha (nejen) v době empíru. *Acta Historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2023, roč. 2023, č. 16, s. 87-120. ISSN 1803-411X.
- JIRÁSEK, Zdeněk. Krnov a Krnovsko v českých historických syntézách 20. a 21. století. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2022, č. 15, s. 163–170. ISSN 1803-411X.
- KNAPIK, Jiří – GILAROVÁ, Lucie – NĚMEC, Vít. Rozhlasová hra Zdeňka Jermána „Slečna Hromosvod“ (1947). (Studie a edice scénáře). In *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis* 13, 2020, s. 173–204. ISSN 1803-411X.
- KNAPIK, Jiří. Pionýr družstevníkem? (Pionýrská zemědělská hospodářství v letech 1959–1964). In *Soudobé dějiny* 27, 2020, č. 1, s. 58–99. ISSN 1210-7050.
- KNAPIK, Jiří. Tvář imperátora. Portrét panovníka na mincích císařského Říma. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: 2023, roč. 13, č. 16, s. 177–198. ISSN 1803-411X.
- KOMÁRKOVÁ, Hana. A comparative perspective on the oath of a new burgher. *Klio - Czasopismo Poświęcone Dziejom Polski i Powszechnym*. Toruń: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, 2021, roč. 59, č. 3, s. 33–54. ISSN 1643-8191; doi:10.12775/KLIO.202.021.
- KOMÁRKOVÁ, Hana. InSTITUTE URFRÝDU A HLEDÁNÍ JISTOTY V MĚSTSKÉM SOUDNICTVÍ RANÉHO NOVOVĚKU. Příklad raně novověké Opavy. *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: Slezská univerzita, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, 2022, č. 15, s. 57–73. ISSN 1803-411X.
- KOMÁRKOVÁ, Hana. The Oath More Judaico : Two Early Modern Jewish Oaths from Wrocław and Świdnica and Their Comparison with Medieval Jewish Oaths. *Studia z Dziejów Średniowiecza*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2021, roč. 24, s. 36–56. ISSN 2084-4492; doi:10.26881/sds.2020.24.02.
- KORBELÁŘOVÁ Irena. Zkřížené ostrve pánů z Lipé v srdci Slezska. Neznámé erbovní památky z 2. poloviny 17. století. *Genealogické a heraldické informace* 2021. Brno: Moravská genealogická a heraldická společnost, z. s., 2022, roč. 26, č. 1, s. 107–118. ISSN 0862-8963.

- KORBELÁŘOVÁ, Irena. Jídlo jako součást regionální identity. *Hlučínsko. Vlastivědný časopis Muzea Hlučínska*. Hlučín: Muzeum Hlučínska, 2021, roč. 11, č. 2, s. ISSN 1804-6967
- KORBELÁŘOVÁ, Irena. Opavská restaurátka Therese Adam(ová) a její „slezská kuchyně“ sklonku 19. století. In *Acta historica Universitatis Silensianae Opaviensis* 13, 2020, s. 35–59. ISSN 1803-411X.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena. Slezské rytířské bratrstvo Obojku honičiho psa. Z historie a dobové vizualizace jeho spolkových odznaků. *Genealogické a heraldické informace*. Brno: Moravská genealogická společnost z.s., 2021, roč. XXV., č. 1, s. 143–155. ISSN 0862-8963.
- KOZÁK, Petr. Corvin János oklevelei Cseh levéltárakban. *Történelmi Szemle*. Budapest: MTA BTK Történettudományi Intézet, 2022, roč. 64, č. 1, s. 69–120. ISSN 0040-9634.
- KOZÁK, Petr. Courtiers, diplomats, servants, merchants... Foreigners in account books of the Hungarian court of King Vladislaus Jagiellon from the period of 1494–1495. *Przegląd Historyczny*, Warszawa: Wydawnictwo DiG, 2021, roč. 112, č. 2, s. 293–323. ISSN 0033-2186.
- KOZÁK, Petr. Książę Bartłomiej ziębicki o konfliktach zbrojnych na Śląsku w latach 1509–1513. In *Średniowiecze Polskie i Powszechne* 12 (16), 2020, s. 141–160. ISSN 2080-492X (Print), ISSN 2353-9720 (Online).
- KOZÁK, Petr. Listiny knížete Jana Korvína (1473–1504) a jeho úředníků uložené v českých archivech: Originály, opisy i výtahy a zmínky v písemnostech jiných vydavatelů. *Sborník archivních prací*, Praha: Ministerstva vnitra ČR, 2021, roč. 71, č. 1, s. 137–204. ISSN 0036-5246.
- KOZÁK, Petr. Moravský koláč i maminčin Mehlspeis. Pohled do kuchyně historika a archiváře Václava Hauera (1860–1942) a jeho ženy Růženy rozené Seidlové (1867–1942). In *Slezský sborník* 118, 2020, s. 50–79. ISSN 0037-6833.
- MACHÁČKOVÁ, Karolina, Jiří ZELENÝ, Jonathan OSUOHA, Jan HÁN, Irena KORBELÁŘOVÁ a Zbyněk VINŠ. Comparison of Incidence of Fairground Food and Traditional Regional Food at Czech Gastronomy Events: A Field Study. *Czech Hospitality and Tourism Papers*, Praha: Institute of Hospitality Management in Prague 8, 2021, roč. 17, č. 34, s. 4–16. ISSN 1801-1535.
- MATEJKO-PETERKA, Ilona. Złote monety i medale śląskie w zbiorach Muzeum Ziemi Śląskiej w Opawie. *Wrocławskie Zapiski Numizmatyczne*, 2022, roč. 64, č. 2, s. 55–67. ISSN 1732-8942.
- MATEJKO-PETERKA, Ilona. Kraków, Innsbruck, Ołomuniec... Śladami hrabiego Adama Potulickiego w optyce jego spuścizny archiwalnej. In Jiří Brňovják. *Rody, osobnosti, prameny. Stopy polské šlechty v českých zemích od počátku novověku po současnost / Rody, osobistości, źródła. Ślady szlachty polskiej na ziemiach czeskich od początków epoki nowożytnej do współczesności*. Ostrava - Częstochowa 2023: Ostravská univerzita; Fundacja Silva Rerum Polonarum, s. 205-228. Nobilitas in Historia Moderna, Tomus X. ISBN 978-80-7599-422-6. (vyšlo tiskem v roce 2024)
- PELC, Martin. Football stadiums and the production of space in Czech Cities till 1939. In *The City and History* 9, 2020, no. 2, s. 43–59. ISSN 1339-0163.
- PELC, Martin. Počátky sázkových kanceláří v Československu v letech 1934-1936. In *Moderní dějiny* 27, 2019, č. 2, s. 185–202. ISSN 1210-7050.
- PRIX, Dalibor. Barokní kostel sv. Šebestiána v Třemešné na Osoblažsku. In *Časopis Slezského zemského muzea, série B – vědy historické* 69, 2020, s. 95–114. ISSN 1211–3131.
- RADEK, David. Neznámá epizoda ze života Bolka IV. Opolského. K interpretaci listiny Alberta ze Šternberka z roku 1392. *Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka*. Wrocław: Uniwersytet Wrocławski, 2020, roč. 75, č. 4, s. 33–47. ISSN 0037-7511. doi:10.34616/SKHS.2020.4.33.46.
- RADEK, David. The Heretics as the Devil's Servants. The Construction of Religious Otherness within the Silesian Narrative Sources of Late Middle Ages. *Folia historica Cracoviensia*. Kraków: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, 2022, č. 1, s. 33–47. ISSN 2391-6702 (Online) ISSN 0867-8294 (Print) ZAPLETAL, Miloš. Hudebně-muzejní prezentace z pohledu Vladimíra Helferta. *Opus musicum*. Brno: Opus musicum o. p. s., 2021, roč. 53, č. 4, s. 28–51. ISSN 0862-8505.
- RADEK, David. Vytváření kacíře. Případ Bolka V. Opolského. In *Średniowiecze Polskie i Powszechne* 12 (16), 2020, s. 121–141. ISSN 2080-492X (Print), ISSN 2353-9720 (Online).
- VYMĚTALOVÁ, Karla. Antonín Hartmann et alii. (Latina na gymnáziu v Hlučině za první republiky). In *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis* 13, 2020, s. 77–90. ISSN 1803-411X.
- VYMĚTALOVÁ, Karla. Čeští klasičtí filologové na slovenských středních školách. *Acta Historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: Ústav historických věd, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Slezská univerzita v Opavě, 2023, roč. 16, č. 1, s. 121-145. ISSN 1803-411X.

VYMĚTALOVÁ, Karla. Lego, ergo sum. (Četba latinských autorů ha gymnáziu na sklonku 19. století). *Acta historica Universitatis Silesianae Opaviensis*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2021, roč. 14, č. 1, s. 75–88. ISSN 1804-411X.

VYMĚTALOVÁ, Karla. Non est ad astra mollis e terris via. *Historica Olomucensia*. Olomouc: Katedra historie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci, 2021, roč. 61, č. 1, s. 86–103. ISSN 1803-9561.

ZAPLETAL, Miloš. Hudebně-muzejní prezentace z pohledu Vladimíra Helferta. *Opus musicum*, Brno: Opus musicum o. p. s., 2021, roč. 53, s. 28–51. ISSN 0862-8505.

ZAPLETAL, Miloš. Jak psát nové dějiny moravské hudby 19. a 20. století? Několik předběžných poznámek a úvah. *Muzikologické fórum*. Brno: Česká společnost pro hudební vědu, z. s., 2022, roč. 11, č. 1–2, s. 118–128. ISSN 1805-3866.

ZAPLETAL, Miloš. Komično v umění: jak mu lze rozumět ve světle víry. *Communio: mezinárodní katolická revue* 103, 2024, č. 2 (v tisku).

ZMETÁK, Igor. Africká zbierka Ivana Melicherčika v Slovenskom národnom múzeu - Historickom múzeu. *Pamiatky a múzeá. Revue pre kultúrne dedičstvo*. Bratislava, 2023, roč. 2023, č. 2, s. 53-58. ISSN 1335-4353.

ZMETÁK, Igor. Čakanie na Africké muzeum a africké zbierky Ivana Melicherčika a Jiřího Blatu. *Múzeum*, Bratislava: Vydavateľstvo SNM, 2021, č. 1, s. 53–57. ISSN 0027-5263.

Kapitoly v knihách / studie ve sbornících (zahr.)

CZECHOWICZ, Bogusław [rec.]. Zuzana Křenková, Locus Fratrum — Architecture of Observant Franciscan Monasteries in Bohemia, Moravia, Silesia and Upper Lusatia in the Late Middle Ages. Berlin: Peter Lang, 2018. *Średniowiecze Polskie i Powszechne*, Katowice: Uniwersytet Śląski w Katowicach, 2022, roč. 14, s. 315-321. ISSN 2353-9720.

CZECHOWICZ, Bogusław. „...pactus bona terestria Pomstorf, olim dicta Polonice Dębniiki aut etiam Dębno, in privilegiis eius loci Germanice Rodstat dictum...”. O zapomnianych miasteczkach na Śląsku. In Antoni Barciak. *Miasto i wieś na przestrzeni dziejów w Europie Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska*. Katowice - Zabrze: Polska Akademia Nauk, Oddział w Katowicach, 2023. s. 67-81. Kultura Europy Środkowej 25. ISBN 978-83-66055-38-4. doi:10.34916/kes.2023.25.08.

HOCHÉL, Marian: Medzi Východom a Západom: Stredná Európa optikou egodokumentov Napoleonovho ministra zahraničných vecí Charlesa-Maurica de Talleyrand-Périgord. In: Hurbanič, Martin – Ivančík, Matej – Zupka, Dušan (eds.): *Stredná Európa v premenách času. Štúdie k sociálnym dejinám*. Prvý zväzok. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2023, s. 613–646. ISBN 978-80-224-2031-0.

HOCHÉL, Marian: V panteóne dejín: Alegorický koncept strednej Európy z roku 1805 v oficiálnej umeleckej produkcii a kultúrnej politike prvého cisárstva vo Francúzsku. In: Hurbanič, Martin – Ivančík, Matej – Zupka, Dušan (eds.): *Stredná Európa v premenách času. Štúdie k sociálnym dejinám*. Prvý zväzok. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2023, s. 103–127. ISBN 978-80-224-2031-0 (vyšlo 2024)

JIRÁSEK, Zdeněk – KOVÁČZ, Viliam. Národnostní menšiny v českém Slezsku a jejich právní zabezpečení v uplynulém století. In Marek Mazurkiewicz, Agata Haas Robert Wiczorek. *Obywatelstwo, tożsamość, wielokulturowość. Śląskie doświadczenia ochrony praw umieszczości narodowych*. 1. vyd. Opole: Instytut Śląski Opole, 2023. s. 202-212. ISBN 978-83-7126-436-8

JIRÁSEK, Zdeněk. Století ve vývoji statutárních měst českého Slezska. In Antoni Barciak. *Miasto i wieś na przestrzeni dziejów w Europie Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska*. 1. vyd. Katowice-Zabrze: Polska Akademia Nauk, oddział w Katowicach, 2023. s. 295-304. ISBN 978-83-66055-38-4.

KNAPÍK, Jiří. Kolektív školny w miejscowości Město Albrechtice i jego pionierska grupa w latach 1948–1954 na łamach szkolnego czasopisma „Budujemy“. In M. Hałub. *Śląska Republika Uczonych. Schlesische Gelehrtenrepublik. Slezská vědecká obec*, tom 10. Dresden: Neisse Verlag – Wrocław: Oficyna Wydawnicza Atut, 2022, s. 494–519. ISBN 978-83-7977-634-4.

KORBELÁŘOVÁ, Irena – ŽÁČEK, Rudolf. Jadlo jako strážnik paměti na obszarach pogranicznych. In Maria Marcinowska. *Kresy i Pogranicza Kulturowe oraz Strażnicy Pamięci. Muzea Domowe 3. prvnj*. Nowy Sącz: Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, 2023. s. 61-65. ISBN 978-83-962835-9-7.

KORBELÁŘOVÁ, Irena – ŽÁČEK, Rudolf. *Moučné knedlíky v kuchařských knihách a receptářích slezské proveniencce 19. a počátku 20. století, aneb existoval slezský knedlík?* In „Głodnemu chleb na myśli”, czyli o znaczeniu politycznym, gospodarczym, społecznym i kulturowym zboża na ziemiach polskich ze szczególnym uwzględnieniem Dolnego Śląska, red. Joanna Nowosielska-Sobel, Grzegorz Strauchold, Rafał Nowakowski, Kraków: Księgarnia Akademicka 2020, s. 301–323. ISBN 978-83-8138-326-4.

KORBELÁŘOVÁ, Irena. „Druhý život“ kulinárního dědictví Českého Slezska. In Lidia Przymuszała, Dorota Światała-Trybek (eds.). *Dziedzictwo kulinarne Śląska w nowych kontekstach interpretacyjnych*. 1. vyd. Opole: Uniwersytet Opolski, 2021, s. 141–156. ISBN 978-83-7395-915-6

KORBELÁŘOVÁ, Irena. Muž bez tváře. Zapomenutá komemorativní skulptura Čeňka Hovory, posledního pána z Lipé, v kraji pod Slezou. In Kateřina Dolejší; Ondřej Haničák (eds.). *Modestia est signum sapientiae. Studie nejen o středověkém umění k počtě Dalibra Prixe*. 1. vyd. Praha: Artefactum, nakladatelství Ústavu dějin umění AV ČR, v. v. i.; Slezská univerzita v Opavě, 2021, s. 310–325. ISBN 978-80-88283-46-1

KOZÁK, Petr. A Time of Catastrophes and Humiliations : Lower Silesian Głogów at the end of the Middle Ages. In Antonín Malaníková Michaela; Mozejko Beata; Nodl Martin. *Pre-modern towns at the times of catastrophes : East Central Europe in a Comparative Perspective*. první. Abingdon; New York: Routledge, 2023. s. 120-133. ISBN 978-1-032-34737-0. doi:10.4324/9781003323587-10.

KOZÁK, Petr. *Income and expenditures of the Hungarian Royal Chamber during the first ruling years of King Vladislaus Jagiellon: analysis of an accounting register from the years 1494–1495*. In A History of the Credit Market in Central Europe. The Middle Ages and Early Modern Period, red. Pavla Slavičková, London – New York: Routledge 2020, s. 42–51. ISBN 978-0-367-40418-5.

KOZÁK, Petr. Residenzlandschaft(en) des jagiellonischen Prinzen Sigismund um das Jahr 1500 : Auf dem Weg zwischen Ofen, Krakau, Breslau, Troppau und Großglogau. In Dvořáčková-Malá Dana; Hirschbiegel Jan; Šimůnek Robert; Rabeler Sven; Zelenka Jan. *Räume höfischen Lebens*. první. Ostfildern: Jan Thorbecke Verlag, 2023. s. 221-234. ISBN 978-3-7995-1593-1.

MATEJKO-PETERKA, Ilona – PETERKA, Jiří. The Franciscan Cadastre in Austrian Silesia: an incomplete and scattered archival heritage. In Kurt Scharr. *Der Franziszeische Kataster im Kronland Österreichisch-Schlesien (1821–1851). Statistik und Katastralmappen*. Wien: BRILL Österreich GmbH. – Böhlau Verlag, 2023. s. 29-41. Veröffentlichungen der Kommission für Neuere Geschichte Österreichs, Vol. 125. ISBN 978-3-205-21901-9. doi:10.7767/9783205219026.29.

MATEJKO-PETERKA, Ilona. Ukryte, nieznane i niedocenione. Dokumenty franciszkańskiego katastru dla Śląska Austriackiego w archiwach śląskich instytucji administracji publicznej. In Dariusz Magier, Rafał Borychowski. *Archiwalia nieoczywiste*. Siedlce: Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, 2023. s. 65-85. Światy Archiwalne, T. II. ISBN 978-83-67162-70-8.

PELC, Martin. Zpráva o konferenci *Austria and the Czech Republic as Immigration Countries – destinations of transnational labor migration since 1780 to present in historical comparison University of Vienna on 16 & 17 September 2021*. H-Soz-Kult, 3. 12. 2021, <https://1url.cz/tKIvS>.

RADEK, David. *Bolek V. Opolský (†1460) a církev. Několik poznámek ke vztahu světské a církevní moci v pozdním středověku*. In Kościół w społeczeństwie w Czechach i w Polsce, red. Wojciech Iwańczak – Agnieszka Januszek-Sieradzka – Janusz Smołucha, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie 2020, s. 349–371. ISBN 978-83-7614-466-5.

RADEK, David. Slezská knížata a Vladislav II. Jagellonský. Několik poznámek k tzv. velkému privilegiu krále Vladislava II. z roku 1498. In Božena Czwojdrak, Jerzi Sperka, Piotr Węcowski. *Jagiellonowie i ich świat. Konflikty Jagiellonów*. Kraków: TOWARZYSTWO NAUKOWE “SOCIETAS VISTULANA, 2023. s. 177-191. ISBN 978-83-67277-15-0.

RADEK, David. Between Nationalism and Marxism: Silesian Princes of the Late Middle Ages through the Lens of Post-war Polish Historiography. In Martin Nodl, Piotr Węcowski, and Dušan Zupka. *Marxism and Medieval Studies Marxist Historiography in East Central Europe*. Leiden: Brill, 2024, s. 216-242, 28 s. East Central and Eastern Europe in the Middle Ages, 450-1450, sv. 93. ISBN 978-90-04-68918-3.

ZAPLETAL, Miloš. *Early Janáček as Seen by German Critics*. In The East/the West/the In-Between: Cross-Cultural Studies in Music (= Münchner Veröffentlichungen zur Musikgeschichte, Sonderband 2), red. David Vondráček, München: Allitera 2020, s. 109–126. ISBN 978-3-96233-212-9.

ZAPLETAL, Miloš. *The New Hope of the Czech Minority: The Earliest Reception of Leoš Janáček and His Music (1872–1876)*. In Musikgeschichte in Mittel und Osteuropa, Heft 22, red. Helmut Loos – Klaus-Peter Koch – Stefan Keym, Leipzig: Gudrun Schröder 2020, s. 65–94. ISBN 978-3-926196-81-1
ZAPLETAL, Miloš – DROMEY, Chris. Musicology's Applied Foundations (or, How Music was Musealised). In: Chris Dromey (ed.). *The Routledge Companion to Applied Musicology*. New York et al.: Routledge, 2024, s. 23–33.

Kapitoly v knihách / studie ve sbornících (ČR)

CZECHOWICZ, Bogusław. „Ernst pflegen und und gebrauchten”. Sigillizacja herbu w przestrzeni publicznej miast Królestwa Czeskiego w XV i XVI wieku. In Ilona Matejko-Peterka. *„Historia amica mea”. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelářové*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 115-123. mimo edice. ISBN 978-80-7510-571-4.

CZECHOWICZ, Bogusław. „Neuměje dobře česky, nedovedl se ani pomodliti”. *Rozdrażewscy na Śląsku i w Czechach w XVI–XVII wieku/ „Neuměje dobře česky, nedovedl se ani pomodliti”. Rozdrażewští ve Slezsku a v Čechách v 16. – 17. století*. In Zámky, statky a úřady. Stopy polských šlechtických rodů na území České republiky v pramenech 16.–20. století. /Pałace, posiadłości i urzędy. Ślady polskich rodów magnackich i szlacheckich na terenach Republiki Czeskiej w źródłach od XVI do XX wieku, red. Jiří Brňovják, Ostrava – Częstochowa: Fundacja Silva Rerum Polonarum 2019, s. 83–106. ISBN 978-83-945669-2-0.

CZECHOWICZ, Bogusław. Epigrafický archaismus versus primitivismus. Několik poznámek ke vztahu epigrafiky a architektury na konci středověku. In David Vrána – Jana Marešová – Jan Chlibec – Kristina Uhlíková (edd.). *Epigraphica & sepulcralia. 13. Georgio Rohček sexagenario oblata. Fórum epigrafických a sepulkralních studií*. Praha: Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., 2022, s. 139–154. ISBN 978-80-88283-74-4; ISSN 2336-3363.

CZECHOWICZ, Bogusław. Skoro jako pánové. Tumby slezských rytířů v 15. a v první polovině 16. století a česko-moravské prostředí. In Jiří Roháček (ed.). *Epigraphica et sepulcralia. Fórum epigrafických a sepulkralních studií. 10. Sborník 17. mezinárodního zasedání k problematice sepulkralních památek*. Praha 24.–26. října 2018. Praha: Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i., 2021, s. 71–94. ISBN 978-80-88283-68-3; ISSN 2336-3363.

CZECHOWICZ, Bogusław. Štětínský vévoda králem? K identifikaci postavy panovníka ve velkém sále píseckého hradu z roku 1479. In: Jan Adámek (ed.), *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2020*. Písek: Prácheňské muzeum v Písku, 2021, s. 83–93. ISBN 978-80-86193-75-5

DLUHOŠOVÁ, Radmila. Pohostinské služby ve slezských městech ve světle Chytilova úplného adresáře z roku 1925. In Ilona Matejko-Peterka. *Historia amica mea. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelářové*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 217-228. ISBN 978-80-7510-571-4.

HOCHÉL, Marian. „Knížata po anticku“: Klemens Lothar Metternich versus Napoleon Bonaparte na zámku Kynžvart. In Helena Tůmová – Lenka, Vacinová. *Ozvěny antiky v srdci Evropy*. Praha: Univerzita Karlova, 2023. s. 41-77. Ozvěny antiky v srdci Evropy, 1. ISBN 978-80-7671-063-4.

HOCHÉL, Marian. *Na křižovatce evropské diplomacie: „Troppau 1820“ a pokus o ustavení evropské vlády v ponapoleonské Evropě/Doba kongresová/Revoluce v Neapolsku a na Sicílii v létě 1820/Kongresové město/Místa paměti: opavské domy a jejich obyvatelé v době kongresu/Po Opavském kongresu/Závěrem (úvodní texty kapitol) + V ateliéru Evropy: Vídeňský kongres v letech 1814–1815/S pílí a vkusem/Campagna felice (Neapolsko, šťastná to země...)/Král „Nosál“: Ferdinand I./Pod ochranou svaté Rozálie: revoluční Sicílie/Invencí k myšlence: Thorvaldsenova Nemesis/Na návštěvě u Schwarzenbergů: car se baví/Po stopách Argonautů: císař František I./Kníže šarmu a obratnosti: Klemens Lothar Metternich/Muž kontrarevoluce: Friedrich von Gentz/Statečnost a rozvahou: car Alexandr I./Baron Bignon – tribun evropského konstitucionalismu/Ve znamení myrty: Lublaňský kongres v roce 1821/Smrt velikána/Místo vavřínu pomměnka: na paměť císaře Napoleona I.* (katalogová hesla). In Opavský kongres 1820. Křižovatka evropské diplomacie, red. Marian Hochel – Ondřej Haničák – Jiří Šíl, Opava: Statutární město Opava 2020, s. 17, 22–26, 28–31, 34–51, 54–61, 100–108, 136–137, 140–141, 150–151, 154–155, 158–159, 194–197, 202–205, 215–218, 236–238, 240–243. ISBN 978-80-7572-025-2.

JANÁK, Dušan – KORBELÁŘOVÁ, Irena. Úvod. In Dušan Janák a kol. *Jídlo není jenom „něco k jídlu“*. Tradiční stravování a pokrmy jako součást regionální a národní identity ve vědomí a paměti

- současné společnosti, Opava: Slezská univerzita v Opavě 2020, s. 7–14 (vl. podíl 50%). ISBN 978-80-7510-428-1.
- JIRÁSEK, Zdeněk. Století ve vývoji statutárních měst českého Slezska. In Antoni Barciak. *Miasto i wieś na przestrzeni dziejów w Europie Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska*. 1. vyd. Katowice-Zabrze: Polska Akademia Nauk, oddział w Katowicach, 2023. s. 295-304. ISBN 978-83-66055-38-4.
- JIRÁSEK, Zdeněk. Události evropských dějin na území českého Slezska v 19. a 20. století. In Ilona Matejko-Peterka. *Historica amica mea. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelářové*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 260-266. ISBN 978-80-7510-571-4.
- KNAPÍK, Jiří – FRANC, Martin. *Životní styl a volný čas; Volný čas; Cestování; Sex*. In Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989, 1.–3. díl, red. Jiří Kocian, Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. 2019, s. 316–318, 319, 320, 323, 332. ISBN 978-80-7285-239-0. (vyšlo 2020)
- KNAPÍK, Jiří a Martin FRANC. Děti pro budoucí ráj. In Milena Lenderová a kol. *Velké dějiny zemí Koruny české: Dětství*, Praha: Paseka 2021, s. 423-532 a 583-598. ISBN 978-80-7637-211-5
- KNAPÍK, Jiří. *Kulturní a společenský život*. In: M. Stehlík. *Padesátá léta. The 1950s*. Praha 2023. ISBN 978-80-7036-763-6
- KNAPÍK, Jiří. *Svaz čs.-sov. přátelství; Mimoškolní výchova; Akční výbory NF v oblasti kultury; Zájmová činnost; Kulturní vyžití*. In Tematická příručka k československým dějinám 1948–1989, 1.–3. díl, red. Jiří Kocian, Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. 2019, s. 280, 136, 163, 303–305, 319. ISBN 978-80-7285-239-0. (vyšlo 2020)
- KOMÁRKOVÁ, Hana. Amtsgericht Würibenthal. Přestupky, přečiny a zločiny na Vrbenku v letech 1939–1945. In Matěj Matela. *ZLOČIN A TREST NA JESENICKU*. 1. vyd. Jeseník: Vlastivědné muzeum Jesenicka, Zemský archiv v Opavě, 2023. s. 67-76. ISBN 978-80-87496-299
- KOMÁRKOVÁ, Hana. Nemocnice Řádu německých rytířů ve Vrbně pod Pradědem v první polovině 20. století. In Matěj Matela. *Zdraví z kraje Vincenze Priessnitz: Sborník referátů*. Jeseník: Vlastivědné muzeum Jesenicka, Zemský archiv v Opavě, 2022, s. 39–46. ISBN 978-80-87632-69-7.
- KOMÁRKOVÁ, Hana. The Oath in Central European Urban Environment (from Late Medieval Era till the End of Early Modern Era). In Hana Komárková. *Little (Big) Women. Summer School of Historical Sources for Family Research and Gender History. The Textbook*. Opava: Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 6-14. ISBN 978-80-7510-561-5.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena – ŽÁČEK, Rudolf. *Empirická část – kulinární tradice ve třech historických mikroregionech českých zemí etc., Stručná kulturně-historická charakteristika*. In Dušan Janák a kol. *Jídlo není jenom „něco k jídlu“*. Tradiční stravování a pokrmy jako součást regionální a národní identity ve vědomí a paměti současné společnosti, Opava: Slezská univerzita v Opavě 2020, s. 55–78 (vl. podíl 50%). ISBN 978-80-7510-428-1.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena – ŽÁČEK, Rudolf. *Postavení Moravské Ostravy v kontextu měst v oblasti severovýchodní Moravy a Slezska v před a protoindustriálním období*. In Katowice i Ostrawa – dwa ośrodki przemysłowe. Początki, rozwój, przyszłość, red. Antoni Barczak, Katowice: Muzeum Historii Katowic, Muzeum Miejskie w Tychach 2020, s. 17–36. ISBN 978-83-6435-642-1.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena. Jan Jiří Krnovský v kontextu dobové funerální kultury slezských elit. Několik poznámek k tématu. In Hana Komárková, Petr Kozák. *Krnovsko. Proměny regionálních identit od středověku po současnost*. první. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 109-131. Opavská historická sympozia III. ISBN 978-80-7510-564-6.
- KORBELÁŘOVÁ, Irena. Muž bez tváře. Zapomenutá komemorativní skulptura Čeňka Hovory, posledního pána z Lipé, v kraji pod Slezou. In Kateřina Dolejší; Ondřej Haničák (eds.). *Modestia est signum sapientiae. Studie nejen o středověkém umění k poctě Dalibra Prixe*. 1. vyd. Praha: Artefactum, nakladatelství Ústavu dějin umění aV ČR, v. v. i.; Slezská univerzita v Opavě, 2021, s. 310–325. ISBN 978-80-88283-46-1
- KOZÁK, Petr. Alchymistická laboratoř a alchymisté v Opavě 2. poloviny 17. století. In *Sborník Zemského archivu v Opavě 2022*. Opava: Zemský archiv v Opavě, 2022, s. 177–184. ISBN 978-80-87632-93-2.
- KOZÁK, Petr. Rejstřík výběru zemské berně na Krnovsku z roku 1529 (pramen a jeho edice). In Matejko-Peterka Ilona. *Historia amica mea: Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelářové*. první. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 97-113. ISBN 978-80-7510-571-4.

- KOZÁK, Petr. Účetní prameny a dvorský výzkum. In Dvořáčková-Malá Dana; Zelenka Jan; Záruba František. *Dvory a rezidence v proměnách času*. první. Praha: Academia, 2023. s. 78-103. ISBN 978-80-200-3476-2.
- KOZÁK, Petr. Zemská identita na Krnovsku ve víru práva, politiky a emocí: Vstupní zamyšlení. In Komárková Hana; Kozák Petr. *Krnovsko: Proměny regionálních identit od středověku po současnost*. první. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 9-16. Opavská historická sympozia 3. ISBN 978-80-7510-564-6.
- MATEJKO-PETERKA, Ilona a Jiří PETERKA. Piękno w jedzeniu zaklęte. Kilka słów o wystawach sztuki kulinarnej na czeskich ziemiach od drugiej połowy XIX wieku do rozpoczęcia pierwszej wojny światowej. In Ilona Matejko-Peterka. *Historia amica mea. Sborník příspěvků k poctě Profesorky Ireny Korbelařové*. první. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 220-230. mimo edice. ISBN 978-80-7510-571-4, ISBN 978-80-7510-572-1.
- MATEJKO-PETERKA, Ilona. Między manifestacją władzy a gloryfikacją rodu. Monety i medale karniowskich ksiąząt z dynastii Hohenzollernów. In Hana Komárková, Petr Kozák. *Krnovsko. Proměny regionálních identit od středověku po současnost*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 133-158. Opavská historická sympozia III. ISBN 978-80-7510-564-6.
- PELC, Martin. Fotbal jako faktor československo-rakouských vztahů (1918–1938). In Lukáš Fasora – Miroslava Květová – Richard Lein – Ondřej Matějka (edd.). *Demokratická monarchie, nedemokratická republika? Kontinuity a zlomy mezi monarchií a republikou ve střední Evropě*. Praha: Masarykův ústav AV ČR, 2020, s. 115–130. ISBN 978-80-88304-48-7
- PELC, Martin. Oznámení krajského úřadu opavskému magistrátu, že Opava bude dějištěm kongresu velmocí; Dopis diplomata a spisovatele Friedricha von Gentz redaktorovi novin Oesterreichischer Beobachter Josefu Antonovi von Pilat do Vídně ze dne 20. 10. 1820. In Opavský kongres 1820. Křižovatka evropské diplomacie, red. Marian Hochel – Ondřej Haničák – Jiří Šil, Opava: Statutární město Opava 2020, s. 64–65, 92–93. ISBN 978-80-7572-025-2.
- PELC, Martin. Třebovická literátka Maria Stona a česká katolická moderna, in: Ilona Matejko-Peterka. *Historica amica mea. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelařové*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023, s. 246-258. ISBN 978-80-7510-571-4
- PRIX, Dalibor a Petra KANIOVÁ a František KOLÁŘ. Gotický klášter minoritů v Krnově – novější zjištění, in: Hana Komárková, Petr Kozák. *Krnovsko. Proměny regionálních identit od středověku po současnost. Ziemia Karniowska. Przemiany tożsamości regionalnej od średniowiecza do współczesności*. Opavská historická sympozia III. Opava: Slezská universita v Opavě 2023, s. 19–51. ISBN 978-80-7510-564-6
- PRIX, Dalibor. Jižní portál presbytáře chrámu sv. Ducha v Hradci Králové. In Uprostřed Koruny české. Kol. monografie NAKI II, red. Ivo Hlobil – Milan Dospěl, Prostějov: Oberon 2020, s. 93–112. ISBN 978-80-907831-0-2.
- PRIX, Dalibor. Korouhev. In Proměny venkovské architektury s důrazem na vývoj v 19. a 20. století. II. (Jihočeský kraj, Karlovarský kraj, Královéhradecký kraj, Liberecký kraj, Pardubický kraj, Plzeňský kraj, Středočeský kraj a Ústecký kraj), red. Ludmila Hůrková – Klára Mezihoráková, Praha: Ústav dějin umění Akademie věd 2020, s. 159–173. ISBN 978-80-88283-49-2
- PRIX, Dalibor. Manžel své paní. Kníže Jan Osvětimský na Krnovsku, in Ilona Matejko-Peterka (ed.). *Historia amica mea. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelařové*. Opava: Slezská universita v Opavě 2023, s. 75–86. ISBN 978-80-7510-571-4
- PRIX, Dalibor. Moravští páni z Lomnice na středověkém Opavsku. In Pro pana profesora Libora Jana k životnímu jubileu, red. Bronislav Chocholáč – Jiří Malíř – Lukáš Reitinger – Martin Wihoda, Brno: Matice moravská 2020, s. 465–495. ISBN 978-80-87709-28-3.
- RADEK, David. Mezi nacionalismem a marxismem. Slezská knížata pozdního středověku optikou poválečné polské historiografie. In Colloquia mediaevalia Pragensia 21. Marxismus a medievistika: společné osudy? red. Martin Nodl – Piotr Węcowski, Praha: Filosofia 2020, s. 205–227. ISBN 978-80-7007-647-7.
- RADEK, David. Slezská knížata a Vladislav II. Jagellonský. Několik poznámek k tzv. velkému privilegii krále Vladislava II. z roku 1498. In Božena Czwojdrak, Jerzi Sperka, Piotr Węcowski. *Jagiellonowie i ich świat. Konflikty Jagiellonów*. Kraków: TOWARZYSTWO NAUKOWE "SOCIETAS VISTULANA, 2023. s. 177-191. ISBN 978-83-67277-15-0.

RADEK, David. Testament Martina Šípa z Branice a na Loděnici. Několik poznámek ke šlechtické testamentární praxi pozdně středověkého Opavska a Krnovska. In Ilona Matejko-Peterka. *Historica amica mea. Sborník příspěvků k poctě profesorky Ireny Korbelařové*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2023. s. 88-96. ISBN 978-80-7510-571-4.

ZAPLETAL, Miloš. Editorial. *Musicalia: Časopis Českého muzea hudby*, Praha: Národní muzeum, 2022, roč. 14, č. 1–2, s. 4–5. ISSN: 1803-7828 (Print), 2533-5634 (Online).

ZAPLETAL, Miloš. Janáček, Bittová a „pupeční šňůra“. In David Kozel – Karel Steinmetz. *Janáčkiana 2022: sborník z 36. ročníku mezinárodní muzikologické konference Janáčkiana 2022, konané ve dnech 2. a 3. června 2022*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2023. s. 67-71. ISBN 978-80-7599-371-

ZAPLETAL, Miloš. Nad Štědroňovou minioperou o Mendelovi. *Opus musicum*, Brno: Opus musicum o. p. s., 2022, roč. 54, č. 3, s. 100–103. ISSN 0862-8505.

ZMETÁK, Igor. Národy Virginie v 16. století podľa stredoerópskykh vydání správy T. Harriota a J. Whitea. In Krušínský Rostislav. *Bibliotheca Antiqua 2023*. Olomouc: Vědecká knihovna v Olomouci, 2023. s. 111-121. ISBN 978-80-7053-343-7.

Výběr nejvýznamnějších výsledků tvůrčí činnosti ÚA (2020–2024)

Knihy

KOVÁČIK, Peter – JANÁK, Vratislav – ŠČUČKA, Jiří (eds.) Interdisciplinární výzkum krajiny na pomezí Slezska a Moravy, Opava – Ostrava – Olomouc: SU v Opavě – Vysoká škola báňská – technická univerzita Ostrava – Ústav geoniky AVČR, v. v. i. – Univerzita Palackého v Olomouci, 2020, ISBN 978-80-7510-440-3.

KOČÍ – DUDKOVÁ, Veronika – LAFKOVÁ, Hana (eds.) Neznámé archeologické nálezy z Oderska, kritický katalog k výstavě. Ústav archeologie, FPF v Opavě, SU v Opavě, 2022, 206 s. ISBN 978-80-7510-525-7.

JANÁK, Vratislav a kol. Historická krajina na pomezí Slezska a Moravy I /pravěk). Ústav archeologie, Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě, 2022, 208 s. ISBN 978-80-7510-526-4.

KOVÁČIK, Peter – NOVÁK, Jakub (eds.) Historická krajina na pomezí Slezska a Moravy II (středověk a novověk). Ústav archeologie, FPF v Opavě, SU v Opavě, 2022, 200 s. ISBN 978-80-7510-553-6.

KOČÍ – DUDKOVÁ, Veronika – KOVÁČIK, Peter (eds.) Paměť krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení, kritický katalog k výstavě. Ústav archeologie, FPF v Opavě, SU v Opavě, 2022, 300 s. ISBN 978-80-7510-536-3.

PRIX, Dalibor – VEČEŘA, J. – ZEZULA, Michal (eds.) Zlatohorský rudní revír, montánní region a jeho mezioborový výzkum. Ústav archeologie, FPF v Opavě, SU v Opavě, 2022, 300 s. ISBN 978-80-7510-537-0.

Články Jimp

JANÁK, Vratislav – PŘICHYSTAL, Antonín – GADAS, Peter. Contribution to the Distribution of Jizerské Hory metabasites in the Period of Linear pottery culture. *Antropologie*. 2021, LIX, č. 3, s.375-388. ISSN 0323-1119. doi:10.26720/anthro.21.10.22.1.

KOVÁČIK, Peter, PAVELKA, Jan – HOŘÍNKOVÁ, Andrea. Rádla z pozdní doby bronzové z Opavy, *Archeologické rozhledy LXXIV*. Praha, 2022, s. 155-179. ISSN 0323-1267 (print); 2570-9151 (online), doi: <https://doi.org/10.35686/AR.2022.7>.

Články Jsc

JANÁK, Vratislav – NĚMCOVÁ, Jana – HLOŽEK, Martin – PŘICHYSTAL, Antonín – BOČEK, Jan – RATAJ, Petr – PETR, Tomáš. Příspěvek k poznání využití grafitu při tvorbě pravěké a středověké keramiky v severní části moravsko-českého pomezí, *Acta Musei Moraviae, Sci.Soc.CV:1*, s. 13-26, 2020.ISSN 0323-0570.

STUHLÍK, Stanislav. Přehled bádání o mohylové kultuře na Moravě v 19. a 20. století, *Acta Musei Moraviae, Sci. Soc. CV* 2020, s. 181-230.

TYMONOVÁ, Markéta. Mediální archeologie v českém Slezsku, *Archaeologia Historica* 36/2, 2020. s. 553-597.

JANÁK, Vratislav – NĚMCOVÁ, Jana – HLOŽEK, Martin. Grafitová keramika z přelomu raného a vrcholného středověku a její přínos k poznání dějin severní části moravsko-českého pomezí, Acta Mus. Moraviae, Sci soc., CVII:1, 2022, s. 59-76.

JANÁK, Vratislav – NĚMCOVÁ, Jana – HLOŽEK, Martin – KEJVAL, Pavel – PETR, Tomáš. Neolitická grafitová keramika v severní části moravsko-českého pomezí, Acta Mus. Moraviae, Sci soc., CVII:1, 2022, s. 31-46.

Články Jost

DUDKOVÁ, Veronika – KOVÁČIK, Peter – MIŘIJOVSKÝ, Jakub – POPELKA, Stanislav. Výzkum hradu Chlum u Bílavska v letech 2018-2020, Pravěk, NŘ, s. 175-192. ISSN 1211-8388.

JANÁKA, Vratislav. Oderská brána a její severní předpolí jako příklad střeoevropského periferního sídelního území v pravěku a raném středověku. Úvod do problematiky a heuristický přehled. Pravěk NŘ. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno v.v.i., 2021, NOVÁ ŘADA, č.30, s.93-142. ISSN 1211-8338.

HOŘÍNKOVÁ, Andrea. Nález „hrobu“ ze starší doby bronzové z Olomouce – Dómského návrší. Pravěk NŘ. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno v.v.i., 2021, NOVÁ ŘADA, č. 30, s. 21-38. ISSN 1211-8338.

KOVÁČIK, Peter – DUDKOVÁ, Veronika – FRÖMELOVÁ, Simona – HANŠUT, Michael – LAFKOVÁ, Hana. Dva dřevohlinité suterény z období kolonizačního horizontu ve městě Mohelnice, Pravěk NŘ 30, s. 143-180. ISSN 0036-5246.

Stati v knihách

STUHLÍK, Stanislav. Hroby kultury lužických popelnicových polí z Kostece na Hané. In: Čižmář, I. – Čižmářová, H. – Humpolová, A. (eds.), Jantarová stezka v proměnách času, Brno 2020, s. 109-120. ISBN 978-80-7028-553-3.

JANÁK, Vratislav – HOŘÍNKOVÁ, Andrea. Pravěk. In: KOČÍ DUDKOVÁ, Veronika – LAFKOVÁ, Hana (eds.). Neznámé archeologické nálezy z Oderska. Historická krajina na pomezí Slezska a Moravy. Opava 2022, s. 9-30. ISBN 978-80-7510-525-7.

Specializovaná mapa s odborným obsahem

KOVÁČIK, Peter -. Heuristická mapa krajiny moravských a slezských Sudet, (<http://krajinasudet.cz/mapa/heuristicka.html>). Uplatněná 23.10.2020 (MK 64228/2020 OVV), MKČR. (spoluautor).2020

KOVÁČIK, Peter. Predikční archeologická mapa, (<http://historickakrajina.cz/predikcni-mapa/>). Uplatněná 3.11.2020 (MK 66123/2020 OVV), MK ČR. (spoluautor).2020

KOVÁČIK, Peter – NOVÁK, Jakub – POPELKA, Stanislav a kol. Mapa vývoje historické krajiny na pomezí Slezska a Moravy, Mapa byla schválena MKČR, dopis z 15.11.2021 (zn. MK 71843/2021/OVV) <http://historickakrajina.cz/mapa/vyvojkrajiny.html>.2021

KOVÁČIK, Peter – POPELKA, Stanislav – ŠTRUBL, Ondřej – DUDKOVÁ, Veronika – HANŠUT, Michael – HAVLÍKOVÁ, Petra – HOŘÍNKOVÁ, Andrea – LAFKOVÁ, Hana. Mapa ohrožených nemovitých archeologických památek (uplatněno 9.9.2022, MK 52930/2022 OVV) <https://historickakrajina.cz/mapa/ohrozenepamatky.html>.2022

KOVÁČIK, Peter a kol. Mapy managementu archeologického a kulturně-historického dědictví moravských a slezských Sudet (uplatněno 9.9.2022, MK 52930/2022 OVV). <https://krajinasudet.cz/mapa-managementu-archeologickeho-dedictvi/>.2022

KOVÁČIK, Peter a kol. Mapa paměti krajiny moravských a slezských Sudet v ohrožení (uplatněno 9.9.2022, MK 52930/2022 OVV). <https://krajina.sudet.cz/mapa/pametkrajiny.html>.2022

Certifikovaná metodika

HALAMÍČKOVÁ, Alena, Jindřich HLAS, Peter KOVÁČIK, Tomáš KOUTECKÝ, Tomáš NITRA, Pavel ŠLÉZAR, Josef VEČEŘA a Michal ZEZULA. Péče o archeologické nemovité a movité dědictví v krajině České republiky ohrožené těžbou lesa. 2023. <https://krajinasudet.cz/>

5. Rozvoj pracoviště v období od poslední evaluace

5.1. Závěry a doporučení vyplývající z posledního hodnocení

„Hodnotící zpráva k provedení hodnocení tvůrčí činnosti“ z prosince 2019 konstatovala u obou oblastí historických věd na FPF SU „dobrou kondici“ tvůrčí činnosti. Závěry adresované Ústavu historických věd tudíž měly spíše charakter podnětů či doporučení, přičemž lze říci, že akcentovaly aspekty, které v tvůrčí činnosti pracoviště byly už v jisté míře zastoupeny. Tato doporučení se týkala následujících čtyř oblastí:

- ve vztahu k historickému výzkumu Slezska akcentování komparativních pohledů; vedle pevných vazeb na polskou historiografii posílení kontaktů s německými výzkumy
- ve vztahu k projektové činnosti bylo doporučeno podání projektu TA ČR (Éta), popř. mezinárodních grantových projektů (využití Česko-německého fondu budoucnosti, prostředků euroregionů, Visegrádu, mezinárodních projektů DFG, FWF apod.)
- ve vztahu mezinárodní vědecké spolupráci posílení vazeb na německé či rakouské vysokoškolské a výzkumné instituce
- z hlediska publikační činnosti doporučení na publikování výsledků v platformách zařazených do renomovaných databází (Scopus, WOS), dále vydávání textů v renomovaných domácích a zahraničních nakladatelstvích, publikování výsledků v angličtině, popř. němčině

5.2 Rozvoj pracoviště od poslední evaluace, opatření plynoucí z hodnocení, koncepce dalšího rozvoje

Ústav historických věd se v naplňování cílů řídí požadavky Strategického záměru FPF SU 2021+. V oblasti vzdělávání tvoří centrum pozornosti rozvoj nově akreditovaných akademických a profesních SP. Klade se zde důraz na interdisciplinární přístup, vysoký odborný standard akademických pracovníků, popularizaci dosažených výsledků a práci s talentovanými studenty (vč. doktorandů). V oblasti vědy a výzkumu tvoří základní osu aktivity v základním i aplikovaném výzkumu: příprava a uplatňování projektů, rozvoj mezinárodní spolupráce a publikace vědeckých výsledků, zejména v zahraničí a uznávaných publikačních platformách.

Vzdělávací činnost

V období od poslední evaluace byla na Ústavu historických věd akreditována většina nových studijních programů (včetně doktorského SP) s platností do let 2030–2032. Ústav historických věd se proto soustředil na jejich postupný rozběh, se snahou o zachování plynulého přechodu od starých studijních oborů k novým programům; v této souvislosti je třeba zdůraznit, že všem původním studijním oborům skončí platnost ke dni 31. 12. 2024.

Jak bylo v úvodní části Sebehodnotící zprávy uvedeno, ÚHV zajišťuje vzdělávání v bakalářském, navazujícím magisterském i doktorském typu studia. Na bakalářském a magisterském stupni se člení na akademickou a profesní větev vzdělávání. Na bakalářském stupni studijních programů se na počet uchazečů v posledních letech ustálil; předpokládá se proto zachování zájmu na úrovni okolo 80 až 100 zapsaných studentů (2020–64, 2021–81, 2022–80, 2024 (duben) – 126 přihlášených; historické minimum bylo zaznamenáno v roce 2017–27 studentů). V případě navazujícího studia je zájem dlouhodobě nižší, předpokládá se udržení počtu okolo 15 studentů. Zájem o doktorské studium (v prezenční i kombinované formě) je v posledních letech relativně stabilní. Zvýšení zájmu studentů na bakalářském stupni podnítila kromě příznivější demografické situace změna systému přijímacího řízení a nová

marketingová strategie SU. O studiu na Ústavu archeologie je podle počtu přihlášených zájem veliký, ale celkově nastupuje poměrně malá část přihlášených.

Vzhledem k tomu, že hodnotící komise v roce 2019 nevznesla vůči vzdělávací činnosti žádná konkrétní doporučení, řídí se ÚHV především požadavky Národního akreditačního úřadu, tedy vypracováním průběžných kontrolních zpráv tam, kde byly NAÚ vyžádány. S tím se samozřejmě pojí průběžné naplňování požadavků a doporučení. K červenci 2023 již byla vypracována kontrolní zpráva pro navazující SP Historie zaměřená na mezinárodní rozměr tvůrčí činnosti, která byla NAÚ vzata na vědomí s tím, že ÚHV připraví obdobnou zprávu k červnu 2027. Podobně zaměřená kontrolní zpráva je vyžadována u SP Historie a kulturní dědictví v regionální praxi k březnu 2025 a k prosinci 2025 k doktorskému SP. Na duben 2026 je plánována kontrolní zpráva pro SP Historie (rozšíření nav. SP o maior/minor), která se týká personálního zabezpečení výuky.

Vzhledem k odchodu prof. PhDr. Zdeňka Jiráska, CSc. do důchodu k 1. 9. 2024 přistoupil Ústav historických věd k úpravám v oblasti garantů jednotlivých SP. Komplexní návrh byl NAÚ vzat na vědomí, proto od 1. 4. 2024 je skladba garantů následující:

STUDIJNÍ PROGRAM

Historie bc.

Historie mgr.

Historie Ph.D.

HKDvRP bc.

HKDvRP mgr.

HPP bc.

HM

HDMPD

GARANT

doc. M. Pelc

prof. J. Knapík

prof. J. Knapík

prof. I. Korbelářová

prof. B. Czechowicz

dr. I. Matejko-Peterka

dr. M. Hocheľ

dr. M. Zapletal

Přehled proponovaných garantů SP na ÚA:

SP Archeologie, bakalářský B7109 a B6107 (doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc.)

SP Archeologie, magisterský N7109 (doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc.)

SP Archeologie, doktorský P7109 (doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc.)

SP Archeologie, bakalářský ARCHbp0100 (PhDr. et PhDr. Markéta Tymonová, Ph.D.)

Na průběžném zkvalitňování výuky v oblasti vzdělávání Historické vědy se pracovalo a pracuje v rámci různých projektů. Do roku 2022 byl na ÚHV řešen projekt nazvaný „Rozvoj vzdělávání na Slezské univerzitě v Opavě“ (reg. č. CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002400), a to v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. Činnost v rámci tohoto projektu je zaměřena především na inovaci studijních programů Historie – muzeologie (bc.), Historie a kulturní dědictví v regionální praxi (bc., navaz.).

Zvláštní pozornost je přitom věnována bakalářskému SP Historická dokumentaristika a mediální prezentace dějin, který ÚHV realizuje ve spolupráci s Ústavem filmové, televizní a rozhlasové tvorby. Vzhledem k tomu, že tomuto studijnímu programu byla přiznána náročnost s vyšším koeficientem (2,8), jsou v současné době podnikány kroky pro přípravu téhož programu v kombinované formě. Prostřednictvím toho atraktivního SP chce ÚHV novými způsoby rozvíjet spolupráci s odborníky z praxe a současně popularizovat výsledky své tvůrčí činnosti.

ÚHV má přitom dobrou zkušenost s uplatněním absolventů, nejen v paměťových institucích celé České republiky, ale i dalších oblastech – médiích, cestovním ruchu, školství, samosprávě obcí, soukromém sektoru apod. Síť státních archivů, muzeí a památkových objektů (včetně soukromých), rozvoj kulturních institucí a cestovního ruchu je zárukou vysoké uplatnitelnosti schopných absolventů i nadále.

Tvůrčí vědecká činnost a posílení jejího mezinárodního rozměru

Oblasti vědeckovýzkumné tvůrčí činnosti pracovníků ÚHV byly již podrobně popsány v úvodní části Sebehodnotící zprávy, stejně tak způsob jejího vyhodnocování (kap. 1.4). Lze konstatovat, že důraz na zkvalitňování tvůrčí činnosti, zejména její internacionalizaci uplatňování publikací v mezinárodně hodnocených databázích, se začal projevovat zejména od roku 2022 v souvislosti s odezněním pandemických omezení.

Vzhledem k badatelskému zaměření ÚHV na dějiny Slezska a střední Evropy je primárním cílem pokračovat v nastavené česko-polsko-německé spolupráci. V uplynulém období byla vysoce hodnocená i zahraničními partnery, včetně státní administrativy. Příkladem je ocenění prof. PhDr. Ireny Korbelářové, Dr., která v roce 2024 obdržela Čestný odznak „Za zásluhy o polskou kulturu“ (Odznaka honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej“, která jí byla přiznána ministrem kultury a kulturního dědictví Polské republiky.

Mezinárodní spolupráci ústav opírá jednak o mezinárodní smlouvy uzavřené v rámci programu Erasmus+, jednak o participaci akademických pracovníků ÚHV v národních a mezinárodních grémiích, vědeckých institucích a zejména připravovaných projektech. ÚHV hodlá rovněž těžit ze zkušeností s pořádáním mezinárodních workshopů a konferencí v posledních letech a podstatně rozvíjet úspěšnou spolupráci s polskými, německými i slovenskými partnery (pořádání letních škol pro studenty, společné mezinárodní projekty).

S tím souvisí postupně zaváděná úprava publikační strategie ÚHV. Lze konstatovat, že na základě série jednání pracovníci ústavu akceptovali (ve smyslu doporučení hodnotící komise i požadavků NAÚ) jako určitý nový standard přípravu a publikaci jedné odborné studie pro periodikum zařazené v databázi Scopus a přípravu jedné studie pro zahraniční časopis, popř. kolektivní monografii v anglickém či německém jazyce. Cílem by mj. mělo být posílení komparativního pohledu na zkoumanou problematiku. Riziko zde však představuje potenciálně značná prodleva od nabídky k vlastnímu publikování textu (v případě jeho přijetí). Zvýšení podílu cizojazyčných publikací (zejména v kongresových jazycích) by mělo podpořit také publikování takových textů v interních publikacích ÚHV (Acta historica, publikace OHS); za tím účelem budou upravena i dosavadní ediční pravidla – např. přiřazení identifikátoru DOI a důsledné publikování studií v režimu open access. Pracovníci ústavu se rovněž ve zvýšené míře ucházejí o publikování textů v renomovaných nakladatelstvích; např. v letech 2024–2026 se očekává vydání kapitol v knize na nakladatelstvích Brill, Cambridge, dále v Polsku.

Rovněž v projektové činnosti dochází k pozitivnímu posunu. Na základě jednání na přelomu let 2023 a 2024 se připravuje společná projektová žádost Výzkumného centra pro kulturní dějiny Slezska a střední Evropy (1000–1800) a Instytutu Historii Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; v případě přijetí žádosti by bylo v roce 2025 zahájeno řešení projektu. Na rok 2025 plánují podání individuálního výzkumného projektu Grantové agentuře ČR čtyři pracovníci ÚHV, přičemž je třeba zdůraznit, že dlouhodobější příprava těchto žádostí zahrnuje rovněž spolupráci se zahraničními partnery (Německo, Velká Británie, Itálie, Polsko, popř. Francie). Plánováno je rovněž podání nejméně jednoho projektu INTERREG, popř. z Visegrádského fondu. Zmíňme na tomto místě také rozvoj vědecké spolupráce s Maďarskem (doc. P. Kozák).

V rámci důrazu na internacionalizaci tvůrčí vědeckovýzkumné činnosti je třeba rovněž zmínit akcent na účast na mezinárodních workshopech a konferencích, což lze již nyní doložit údaji z ročenek ÚHV z posledních let; tento vývoj je pozitivně motivován i mezinárodními mobilitami akademických pracovníků. V této souvislosti zmíňme i záměr zatraktivnit možnosti studentských výjezdů a příjezdů v rámci programu Erasmus+ (uzavírání nových bilaterálních smluv, realizace společného Blended Intensive Program, přednášky zahraničních odborníků, rozšíření nabídky předmětů v anglickém jazyce).

K větší internacionalizaci výzkumu a prezentace jeho výsledků směřují již několikrát zmíněná Opavská historická sympozia, připomínající s roční periodicitou, jednak jako

konferenční jednání, jednak formou z nich vycházejících knih, významná výročí z dějin Slezska. Součástí konferenčního programu hned 1. symposia k 200. výročí opavského kongresu (výrazně omezeného covidovými předpisy) byli odborníci z Francie, Itálie a Rakouska. Ve sborníku byly uveřejněny příspěvky Karin Schneider (Rakousko) a Carmine Pinto (Itálie) v anglickém jazyce. Další ročníky svou tematikou tendovaly opět spíše ke spolupráci především s polskými kolegy, již nyní se nicméně pracuje na zajištění 6. ročníku věnovaného výročí vymření Piastovců v komparativní perspektivě „vymírání rodů“, přičemž se počítá i s referenty mimo česko-polské prostředí. Výrazně mezinárodní přesah má pak plánovaný 7. ročník OHS *Silesia Habsburgica (habsburské Slezsko, slezští Habsburkové a Habsburkové ve Slezsku)* u příležitosti nástupu Habsburků na český trůn (1526–2026). Zde budou zhodnoceny četné a významné vazby habsburské dynastie na Slezsko – zejména vlastnictví komorních těšínských statků (sasko-těšínská linie rodu), angažmá Habsburků v řádu německých rytířů (jejich role jako velmistřů řádu), ale také návštěvy příslušníků panovnického rodu v kontextu politických dějin nebo vizuální reprezentace dynastie na území země.

Od roku 2021 jsou vazby na německojazyčná odborná grémia rovněž posilovány prostřednictvím členství doc. M. Pelce ve Stálé komisi českých a rakouských historiků pro společné kulturní dědictví, financované příslušnými ministerstvy zahraničí. V rámci jejich pravidelných bienále se pro rok 2026 uvažuje o uspořádání mezinárodní konference o vlivu fenoménu moderního sportu na československo-rakouské styky (s vydáním sborníku v české a rakouské jazykové mutaci, jak je u příslušné ediční řady obvyklé). Bytostně mezinárodní charakter má rovněž M. Pelcem aktuálně řešený projekt GA ČR Šlaraffie: prvek hry v kultuře 19. století (Schlaraffia: Element of Play in Nineteenth-Century Culture). Pobočky tohoto německojazyčného spolku existovaly do roku 1938 na území 29 dnešních států a mezi výsledky projektu jsou plánovány studie v zahraničních časopisech (Německo, Anglie), psané v tzv. kongresových jazycích (zejména angličtiny). V současné době jsou první texty předány do recenzního řízení. Výsledná monografie bude sice z důvodu dodržení lhůty závěrečné kontrolní zprávy publikována v češtině v tuzemském nakladatelství, nicméně již nyní je na německé (respektive švýcarské/rakouské) straně zájem o vydání překladu knihy, pro nějž lze využít např. projektů Česko-německého fondu budoucnosti, z nějž hlavní řešitel projektu již v minulosti čerpal.

Ústav archeologie setrvává – li v hodnoceném období na dosavadní dlouhodobé koncepci rozvoje archeologie na Slezské univerzitě, která přinese nadstandardní výsledky vzdělávací činnosti. Nicméně bylo a bude třeba tuto koncepci modifikovat s ohledem na reálné podmínky, v nichž ÚA pracuje. Vůdčím motivem koncepce je od samého začátku snaha o všestranné vyrovnání se dvěma zbylými českými zeměmi; prvním krokem by měla být, pokud možno reprezentativní syntéza slezského pravěku a raného středověku. V oblasti vědecké zůstávají hlavními záměry Archeologie Slezska a Výzkum periferních sídelních oblastí. Je zde dostatečný badatelský prostor a kladné dosavadní výsledky. Více pozornosti však bude napříště nutno věnovat kvalitě publikace (mezinárodní souvislost) a její bodové hodnotě (recenzované časopisy s impaktem a časopisy karentované v databázi SCOPUS). V oblasti vzdělávací a personální bude nutno usilovat o obnovení magisterského a doktorského studia, což je závislé na habilitacích co možná největšího počtu pracovníků, již je nutno cílevědomě podporovat. V činnosti směřované na laickou veřejnost by bylo vhodné zvýšit intenzitu směrem do nižších stupňů školství. V oblasti mezinárodní spolupráci pak rozšířit škálu velmi úzkých vztahů i na další instituce kromě Wroclawské univerzity.

6. Relevantní internetové odkazy

Ústav historických věd

Informace o ÚHV FPF: <http://www.uhv.cz/>
Výzkumná centra: <http://kulturni-dejiny.slu.cz/>
<http://soudobe-dejiny.slu.cz/>

Ústav archeologie

Informace o ÚA FPF: <https://www.slu.cz/fpf/cz/ustavarcheologieonas>

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Vnitřní předpisy a výroční zprávy FPF SU: <https://www.slu.cz/fpf/cz/dokumenty/predpisy>

Strategický záměr Filozoficko-přírodovědecké fakulty v Opavě na období 2021+: <https://www.slu.cz/fpf/cz/dokumenty/predpisy>

Seznam akreditovaných studijních oborů a programů na FPF SU: <https://www.slu.cz/fpf/cz/sostudijniprogramy>

Slezská univerzita v Opavě

Dokumenty o vnitřním systému zajišťování a hodnocení kvality: <https://www.slu.cz/slu/cz/udkvalita>

Vnitřní předpisy: <https://www.slu.cz/slu/cz/udvnitrnipredpisy>
Informační systém: <https://is.slu.cz/>

Repozitář závěrečných prací (nutné přihlášení s identitou CRO): <https://zcp.slu.cz/?page=login>